Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ 126 (376) ◆ Вівторок, 7 липня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

Актуально

Головам думати й вирішувати

сідання Ради голів держав СНД відкрилося учора у Москві. Для участі в ньому до російської столиці прибули Президент Таджикистану Набієв, Голова Верховної Ради Білорусі Шушкевич, Президент Молдови Снєгур, Президент Киргизстану Акаєв, Президент Туркменистану Ніязов, Президент України Кравчук, Президент Казахстану Назарбаєв, Президент Узбекистану Карімов, Президент Вірменії -Петросян і Голова Верховної Ради Азербайджану Гамбаров.

ю прибутті в аеропорт український Президент, зокрема, заявив, що позиція України з проблеми ядерних сил, розміщених на її території, залишається незмінною.

На першому засіданні Ради головував Президент Киргизстану Акаєв. Одним із головних питань порядку денного, який налічує близько півтора десятка пунктів, є проект концепції статутного документа співдружності. У ньому буде визначено загальні принципи співіснування країн — членів СНД. У проекті говориться, що держави Співдружності розвиватимуть свої відносини як рівноправні партнери міжнародного процесу на основі взаємного визнання й поваги суверенітету, а також недоторканності існуючих кордонів.

Інфляцію оборемо разом

Із спільною заявою виступили виконуючий обов'язки прем'єр-міністра Росії Гайдар і директор-розпорядник Міжнародного валютного фонду Камдессю. У ній зазначається, що після зустрічей і обміну думками з Президентом Єльциним досягнуто домовленості щодо комплексу заходів для підтримки економічних реформ у Російській Федерації. Крім того, детально проаналізовано програму фінансової стабілізації російської економіки. Нові заходи повинні відвернути загрозу поширення інфляційних процесів.

Всесвітній банк розростається

З офіційним візитом перебуває у Сполучених Штатах Прем'єр-міністр Литви Вагнорюс. Він зустрівся у понеділок з представниками Всесвітнього банку і підписав документи про вступ Прибалтійської республіки в цю міжнародну організацію. Відбулися також переговори литовського прем'єра з віце-президентом США Куейлом. Сторони підписали договір про торгівлю й інвестиції.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

В ІНТЕРЕСАХ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Як повідомили в пресслужбі Президента України, Леонід Кравчук 7—8 липня здійснить робочий візит у Королівство Бельгія. Він проведе переговори з прем'єр-міністром Ж.-Л. Дехане, віце-прем'єр-міністром, міністром закордонних справ В. Класом, зустрінеться з представниками ділових кіл цієї країни, візьме участь у роботі Світового Єврейського Конгресу. Передбачається підписання українсько-бельгійських документів.

Глава української держави зустрінеться з Генеральним секретарем НАТО М. Вернером, членами Ради блоку.

8—10 липня Леонід Кравчук відвідає Фінляндію. Він візьме участь і виступить з промовою на зустрічі глав держав і урядів НБСЄ. Передбачається, що Президент України матиме розмови з Федеральним канцлером ФРН, президентами ЧСФР і Хорватії, прем'єр-міністрами Великобританії, Данії, Ірландії, Фінляндії.

В УКРАЇНІ перебуває урядова делегація Канади, до складу якої ввійшли офіційні особи та представники ділових кіл. Очолює її міністр промисловості, науки і технологій пан Майкл Вілсон. У ході відвидин делегація Канади зустрінеться з керівниками міністерств та відомств, а також підпише спільну економічну Декларацію та Угоду про створення науково-технічного центру.

Читайте в номері

7 Конверсія: глухо, як у танку

Цитата дня

Треба визначити структуру, вирішити питання управління й фінансування того, що ми називаємо армією СНД. Все це необхідно зробити для уникнення ситуації, яка склалась у Молдові, коли армія шантажує і заявляє, що вирішуватиме важливі питання міжнаціональних відносин самостійно. Таке є неприпустимим.

З інтерв'ю Президента Узбекистану Іслама Карімова кореспондентам ІТАР—ТАРС.

12 15 Проект Закону України ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

ПРОФТЕХОСВІТА: СЬОГОДЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Відбулося розширене засідання Комісії Верховної Ради України з питань освіти і науки, на якому розглянуто питання про шляхи вдосконалення системи професійної освіти.

Попри те, що в нашій державі працюють 1254 професійні навчально-виховні заклади, які щороку випускають понад 336 тисяч молодих робітників, наприкінці 1991 року народне господарство України додатково потребувало 16 тисяч мулярів, 10 тисяч токарів, 8 тисяч слюсарів-монтажників тощо. Значно погіршилося матеріально-технічне забезпечення навчального процесу в ПТУ, два роки професійно-технічна освіта живе у законодавчому вакуумі — на цих та інших нагальних проблемах наголосили промовці: представники міністерств, підприємці, педагоги, народні депутати.

На засіданні вироблено ряд пропозицій і рекомендацій Кабінетові Міністрів і зокрема Міністерству освіти, де підкреслюється: вважати за доцільне зберегти і розвивати державну систему професійної освіти як важливу соціально-економічну і освітянську галузь.

ПАРЛАМЕНТАРІЇ ЄВРОПИ ШУКАЮТЬ НОВІ ШЛЯХИ

Делегація Верховної Ради України, очолювана Головою Верховної Ради І. С. Плющем, 5 липня повернулася з Будапешта. Українські парламентарії — члени Президії Верховної Ради, голови постійних комісій Д. В. Павличко, А. В. Печеров, В. М. Пилипчук, В. І. Череп, народні депутати О. М. Дунтау, А. В. Корнєєв, В. І. Сметанін, О. Г. Тарасенко взяли участь у сесії Парламентської асамблеї Наради з безпеки і співробітництва в Європі. Це перша зустріч в межах нової структури, створеної на Мадрідській конференції парламентаріїв країн — учасниць НБСЄ для реалізації відповідних положень Паризької хартії.

Україна досі була відірвана від міжпарламентського співробітництва. Тепер вона включається у цей процес у тривожний для світу час, коли на уламках тоталітарних систем спалахують вогнища конфліктів. Важливою і перспективною тенденцією цієї зустрічі стало зближення позицій і підходів парламентів щодо розуміння європейської безпеки і перспектив її розвитку. Це є своєрідна захисна реакція на ситуацію, коли жодна з європейських структур не була готова до викликів нашого часу, передусім кривавих міжнаціональних конфліктів.

Один з важливих підсумків дискусії полягає у визнанні багатогранності проблем безпеки, яка вимагає відповідного комплексного підходу. Характерними в цьому плані були пропозиції щодо перетворення НБСЄ на регіональну організацію ООН.

Як найважливіший пріоритет у виступах з трибуни Асамблеї визначався людський вимір безпеки. Саме порушення прав людини, національних меншин призводять до трагедій на зразок Югославської. Парламентарії чітко визначили свою лінію — не кидатись відчайдушно гасити полум'я конфліктів, а вивчати ситуацію вже в зародку, запобігати небезпечному розвитку подій. Превентивна політика має бути в цьому плані визначальною, і саме цього не вистачило багатьом урядам, які опинились у хвості подій. За умов їхньої нездатності захистити права людини зростає роль парламентів, і саме вони мають постійно контролювати дії урядів — це ще один недвозначний висновок Асамблеї. Загалом її роботу відзначали багатство непересічних ідей, широкий плюралізм.

На пленарному засіданні Парламентської асамблеї виступив Голова Верховної Ради України І. С. Плющ. Він, зокрема, сказав:

Ми дякуємо нашим друзям у Європі за підтримку зусиль України стати демократичною європейською державою.

За рік після Мадрідської наради ми вийшли на якісно новий етап. Сьогодні, коли ліквідовані штучні бар'єри, що нас роз'єднували, ми маємо всі передумови для об'єднання зусиль на створення гідних умов життя у державах Східної і Центральної Європи.

Ми переконані, що безпека без'ядерної, позаблокової України невіддільна від безпеки будь-якої іншої європейської держави і може бути гарантована тільки в рамках системи європейської безпеки.

Український парламент ратифікував Договір про скорочення звичайних озброєнь у Європі, і ми будемо неухильно виконувати всі його положення. Цими кроками Україна, як один з гарантів безпеки в регіоні Центральної і Східної Європи, демонструє своє прагнення забезпечувати мир і стабільність не силою зброї, а силою політики.

У цьому зв'язку ми вважаємо, що було б корисно створити в рамках НБСЄ спеціальний інститут чи механізм для прогнозування і запобігання можливим конфліктним ситуаціям, розробки шляхів їх урегулювання та припинення.

Історичні події, які відбуваються у країнах Центральної і Східної Європи, надали Парламентській асамблеї НБСЄ унікальну можливість — зробити свій внесок у створення нової Європи, про яку мріють всі її народи.

Робота зосереджувалась у трьох комісіях, де працювали й українські парламентарії. Ми попросили їх поділитись думками щодо обговорених питань.

Д. В. Павличко, який працював у комісії з питань безпеки, розповів:

У своєму виступі я звернув увагу парламентаріїв на те, що головною загрозою безпеки є мілітарні сили в руках неврівноважених, шовіністично настроєних політиків. Україна, дотримуючись курсу на без'ядерний і позаблоковий статус, відмовилась увійти до так званого оборонного союзу деяких країн СНД. Однак цей факт не був згаданий у доповіді російського представника, за якою виходить, що СНД — це якесь утворення на зразок СРСР.

Я вважав за потрібне наголосити на комісії, що Україна зробила реальні кроки до повного ядерного роззброєння і довела, що воно можливе. Ми виступаємо за створення надійного міждержавного контролю за зменшенням запасів та знищенням ядерної зброї.

До резолюції комісії українська делегація внесла кілька поправок. Головна з них стосується допомоги західноєвропейських держав країнам СНД у зв'язку з виведенням військ колишнього СРСР з країн Середньої і Східної Європи. У первісному варіанті, внесеному російською делегацією, допомога призначалася лише Росії. Українській делегації вдалося так само відхилити схвалення Парламентською асамблеєю НБСЄ підтримки щодо створення «колективних збройних сил СНД». Ці поправки української делегації увійшли до підсумкового документа.

В. М. Пилипчук, якого обрано віце-президентом Комісії з економічних проблем:

Новим незалежним країнам потрібна інтеграція у світовий ринок. Ось теза, яку я не раз повторював. А для цього необхідно законодавчо оформити ці процеси. Наприклад, у резолюції підкреслено важливість угоди по комунікаціях. Тут Україна стикається з такими реаліями, як збереження монопольного контролю старих структур. Наші автомобілі, наприклад, без благословіння «Совтрансавто» — не можуть вийти на європейські шляхи. Подібна ж ситуація в повітряному флоті. Зрозуміло, що ми повинні мати і європейські, і двосторонні угоди. Слід прискорити реєстрацію наших авіакомпаній, сертифікацію суден, літаків, атестацію пілотів. Те ж саме стосується залізниць, річкового та морського флоту.

З нашої ініціативи прийнято рішення рекомендувати парламентам і урядам забезпечити вільний рух товарів, зняти існуючі перепони і не створювати нових.

На жаль, нам не вдалося дістати статус найбільшого сприяння для нових держав. Але сподіваюсь, що моя діяльність у комісії Парламентської асамблеї наблизить вирішення цього питання.

А. В. КОРНЄЄВ — комісія з прав людини:

Парламентарії як головну виділили проблему національних меншин, дуже вибухонебезпечну, про що свідчить аналіз причин кривавих конфліктів. Причому права меншин розглядалися як безумовна частина прав людини.

Я не повною мірою задоволений розглядом усіх аспектів проблеми і глибиною проробки — цьому перешкодила виключна і, звичайно, обгрунтована увага, яку члени комісії приділили становищу в Югославії і пов'язаним з цим порушенням прав людини.

Загалом питання, що порушувались у зв'язку з проблемами національних меншин, типові і для України. Передусім щодо необхідності постійно й пильно стежити за станом міжнаціональних стосунків, підмічати нові тенденції, запобігати [illegible] рим конфліктам. Усе це має бути в арсеналі нашої політичної практики.

У дні роботи Парламентської асамблеї відбулись важливі для нашої держави контакти української делегації.

Голова Верховної Ради України І. С. Плющ зустрівся з Президентом Угорської республіки Арпадом Гьонцем. Під час дружньої розмови глава сусідньої держави підкреслив важливість для неї політичної і економічної стабільності в Україні.

Теплотою й сердечністю була позначена зустріч І. С. Плюща з Головою Державних Зборів Угорської республіки Дьордем Сабадом. Вони підписали протокол про наміри за результатами переговорів двох керівників, [illegible] буде представлено парламентам обох країн. Головна ідея протоколу — парламенти сприятимуть розвитку відносин між двома державами в політичній, економічній, соціальній та інших сферах.

У перервах між засіданнями Асамблеї І. С. Плющ мав короткі розмови з керівниками парламентів Білорусі, Казахстану, Росії, Туреччини, інших держав.

Прес-центр Верховної Ради України.

«Ми не маємо права дозволити експериментувати над народом»

Прес-конференція Першого заступника Голови Верховної Ради України В. Дурдинця, членів Президії Верховної Ради України М. Білоблоцького, А. Матвієнка, В. Яворівського 4 липня 1992 року.

Прес-конференція була присвячена попереднім підсумкам роботи п'ятої сесії Верховної Ради України. Підбиваючи їх, Перший заступник Голови Верховної Ради України В. Дурдинець повідомив, що з дня відкриття нинішньої сесії, з 28 січня, відбулося 102 пленарних засідання. З 93 питань, включених до порядку денного сесії, повністю розв'язано 40, розглянуто у першому читанні — 12, ряд законопроектів доопрацьовуються у постійних Комісіях. Прийнято понад 70 законів, близько 200 постанов Верховної Ради.

Найхарактернішим для п'ятої сесії є те,— підкреслив В. Дурдинець, — що вдалося зробити корінний поворот до головних проблем життя держави і суспільства, перейти до розгляду основних питань у пакетах законів. Такої системності було важко досягти раніше.

Верховна Рада розглянула і внесла на всенародне обговорення основні положення проекту нової Конституції України, створила основи національної економічної політики, прийняла пакет законодавчих актів, спрямованих на правове забезпечення економічної реформи, соціальний захист населення, зміцнення та вдосконалення державної влади, управління тощо. Прийнято бюджет України на 1992 рік, закони про: приватизацію, оренду, демонополізацію, форми власності на землю, Конституційний Суд, представника Президента, об'єднання громадян, загальний військовий обов'язок і військову службу. Це, звичайно, далеко не повний перелік законів.

За пропозиціями і зауваженнями народних депутатів, висловленими на пленарних засіданнях, прийнято 15 протокольних рішень, дано майже 70 доручень.

Протягом п'ятої сесії відбулося 28 засідань Президії Верховної Ради, робота якої була зосереджена передусім на забезпеченні підготовки законодавчих актів до розгляду на пленарних засіданнях, контролі за виконанням прийнятих законів, розв'язанні поточних політичних, соціально-економічних та інших питань державного життя.

У 24 постійних Комісіях Верховної Ради відбулося близько 500 засідань, на яких розглянуто понад 1100 питань.

Наступного тижня Верховна Рада має розглянути проект державної програми приватизації майна державних підприємств, проект державної програми демонополізації економіки на поточний рік, а також проекти законів про внесення змін і доповнень до ряду законодавчих актів, розглянути у другому читанні законопроекти: про інформацію, охорону атмосферного повітря, дорожній рух, адвокатуру.

Втім, особливо слід підкреслити, що нині, коли всі ми переживаємо становлення державності, переборюємо економічні труднощі, функції Верховної Ради не вичерпуються лише законодавчою діяльністю. Винятково важливо, щоб парламент чітко виконував свої контрольні функції, щоб громадяни України були переконані: Верховна Рада вникає в реальні життєві процеси, прагне бути парламентом, який своєю діяльністю консолідує суспільство.

Безумовно, в ряду невідкладних перебуває й питання про довіру Кабінету міністрів. Ця проблема виникла не стихійно, адже Кабінет міністрів, приймаючи рішення про внесення змін до системи регульованих цін на продовольчі товари, не провів упереджувальних комплексних заходів щодо соціального захисту населення. Йдеться про те, щоб розглянути питання про діяльність уряду, здійснення ним економічних реформ, відповідальність перед народом за прийняті рішення та їх наслідки, проаналізувати й роботу Верховної Ради у цьому напрямі, щоб розмежувати і повноваження, і відповідальність.

Однак, після виступу Прем'єр-міністра, заяви уряду, за винятком кількох членів Кабінету міністрів, уряд залишив зал, коли навіть не почалося обговорення цього питання в парламенті. Вчинок уряду, — заявив Перший заступник Голови Верховної Ради України В. Дурдинець, — ми розцінюємо як демарш, адже сесія не прийняла ніякого рішення, а лише приступила до розгляду питання про довіру Кабінету міністрів. Він розглядатиметься у вівторок. Користуючись нагодою, — зазначив В. Дурдинець, — хочу сказати, що уряд України не пішов у відставку.

Однак це не виключено, зазначив ваш кореспондент і поцікавився тим, як, на думку присутніх депутатів, має формуватись уряд народної довіри, чим він відрізнятиметься від нинішнього, чи будуть йому підпорядковані Національний банк, Фонд державного майна та Антимонопольний комітет, як того вимагали у своїй заяві Прем'єр-міністр В. Фокін і, на одному з останніх засідань Президент України Л. Кравчук. Яка саме хвороба завадила Президентові взяти участь в обговоренні такого важливого питання — про довіру Кабінету міністрів?

Відповідаючи, В. Дурдинець повідомив, що питання щодо формування нового складу уряду не розглядалось, оскільки нинішній

(Закінчення на 6-й стор.).

Актуальне інтерв'ю

Міністри повинні знайти своє місце

Минула п'ятниця була в парламенті днем спекотним. Прем'єр В. Фокін у кінці свого виступу раптом зачитав заяву уряду, і майже всі члени Кабінету залишили свої місця. У перерві пленарного засідання два народні депутати України, головний редактор газети «Голос України» Сергій ПРАВДЕНКО та Державний радник України з питань економічної політики Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ обговорювали цю ситуацію.

— Олександре Сергійовичу, чи вважаєте ви, що конфронтація між парламентом і урядом має об'єктивні причини? Адже вона почалася не вчора. І в ультиматумі Фокіна по суті сказано, ніби всі наші біди від того, що урядові заважають працювати. І перш за все парламент. Ваша думка з цього приводу?

— Запитуючи, ви мовби визначили схему відповіді, але я по ній не піду.

Будь-який уряд, навіть найкращий, може успішно працювати тільки при умові, що має довір'я народу, парламенту, Президента.

Будь-який уряд може успішно працювати, якщо він має можливість реалізувати свою стратегію і законодавчо захищений від втручання в його діяльність кого б то не було, якщо той не має на це регламентованого законом права.

І, нарешті, загальнолюдський фактор. Не може плідно і впевнено працювати ніхто, ні на якому посту, коли він постійно зазнає безкарних образ та принижень.

Мені здається, що саме з цих позицій треба об'єктивно розібратися у причинах урядової кризи, що склалася.

Пам'ятаєте, яку реакцію викликав у команди Гайдара [illegible]кий натяк на неповагу до [illegible]! Весь уряд негайно відреагував виходом із залу і заявою про відставку.

Тому і можна зрозуміти акцію нашого уряду. Але, прямо скажемо, виглядало це не дуже переконливо і авторитету урядові не додало.

По-перше, це треба було робити багато місяців тому і не боятися, що назад у свої крісла можна і не повернутися.

По-друге, зробивши заяву, за логікою речей, слід би вислухати реакцію на неї. Чого не сталося. І тому це виглядало як демарш.

Ну, а тепер давайте спробуємо розібратися, чому така ситуація склалася. Повернімося до гайдарівського варіанту. Причина демаршу російського уряду була пов'язана виключно з тим, що позиції щодо реформації економіки, яку займав Гайдар, тоді не одержала підтримки парламенту, а спікер відгукнувся про програму та її авторів з іронією.

Тобто, я б акцентував увагу на тому, що причина там була в неприйнятті парламентом Росії позиції Кабінету міністрів.

Що ж сталося у нас? Ні про яку позицію, ні про яку лінію уряду мова не йде. І навіть в «ультиматумі» Кабінету міністрів в жодному з пунктів нічого не сказано про те, що хтось заважає проводити вироблену лінію з економічних перетворень. Йдеться, як ви пам'ятаєте, про підпорядкування, перепідпорядкування тих чи інших владних структур. На жаль, у цьому документі нема навіть натяку на те, що підпорядкування Кабінетові міністрів Національного банку, Фонду державного майна, Антимонопольного комітету пов'язане з реалізацією якогось задуму, позиції, концепції.

Складається враження, що все це потрібно перш за все для того, щоб вирішувати оперативні завдання з «латання дірок» і мати прямі командні функції з адміністративного управління економікою.

— До речі, з приводу командних функцій міністерств неодноразово звучала критика на адресу Кабінету міністрів від багатьох депутатів, особливо від керівників підприємств. Ми знаємо, що це питання розглядалося на економічній Колегії Думи. Прокоментуйте його, будь ласка.

— Справді, це одне з гострих питань. Я б його назвав питанням, пов'язаним з принциповим курсом уряду.

Ви знаєте, що парламент із цього приводу висловився однозначно, регламентувавши права підприємств і свободу підприємництва відповідними законодавчими актами. Президент регламентував права та функції міністерств, заборонивши їм втручатися в господарську та економічну діяльність підприємств. Разом з тим міністерства продовжують давати підприємствам прямі вказівки, кому що робити, кому що поставляти і так далі. Міністри намагаються присвоїти собі функції призначення на посаду керівників, затвердження статутів підприємств, розподілу продукції та ресурсів тощо.

Саме у зв'язку з цим велика група керівників підприємств металургії, хімії, будівельного і транспортного комплексу звернулася до Президента, який доручив нашій Колегії за участю міністрів розглянути це питання і підготувати свої висновки.

На розширеному засіданні Колегії з участю великої групи керівників підприємств, міністрів, керівників відомств було прийнято однозначне рішення про неприпустимість втручання міністерств в управлінську та господарську діяльність підприємств.

Ми рекомендували Кабінетові міністрів переглянути положення про міністерства й чіткіше визначити функції міністерств відповідно до Указу Президента «Про міністерство України».

Чесно кажучи, найтривожніше те, що міністри не змогли знайти для себе особисто і своїх апаратів функції, котрі були б не пов'язані з розподілом продукції та ресурсів, призначенням та звільненням керівників. Міністри висловили докір на адресу законодавчої влади: досі нема Закону «Про Кабінет міністрів», і в цих умовах украй складно міністерствам формувати свої функції. Та врешті-решт від самого ж Кабінету залежить подати проект такого закону й наполягати на його розгляді у ВР.

Ми на Колегії порадили міністрам знайти своє місце в системі управління в умовах підвищення самостійності підприємств, їх акціонування та приватизації. Порадили припинити боротьбу за владу. Адже закон дав право підприємствам самим вирішувати, в які господарські структури об'єднуватися, кому які права делегувати.

Були також визначені головні функції міністрів у нових умовах. Це перш за все обгрунтування потреби у продукції галузі, кожного підприємства, формування державних програм інвестування, державного замовлення, сприяння і розробка механізмів стабілізації господарських зв'язків тощо. Саме цими справами, перш за все, займаються міністерства в багатьох країнах світу.

На колегії мала підтримку думка про те, що вихід із критичного становища нашої економіки перш за все полягає в розширенні прав підприємств, наданні їм максимально допустимих свобод.

Мені хотілося б навести слова, котрі прозвучали в одному з виступів. «Коли кінь з вершником на переправі потрапляє у вир, то тільки випустивши поводи й відпустивши шпори, вершник має шанс врятуватися разом з конем».

Хочу підкреслити, ми обговорювали і другий можливий варіант порятунку: не випускати поводи, а навпаки — міцніше взяти їх у руки. Такого принципу дотримуються декотрі керівники і члени Кабінету. Та обговорення підтвердило, що посилення адміністративних функцій управління не тільки безперспективне, але й згубне для нашої економіки.

— А як відреагував Кабінет міністрів на рекомендації Думи?

— Цього я, на жаль, не можу сказати, оскільки розбору наших рекомендацій на засіданні Кабінету міністрів, наскільки мені відомо, не було. Але не можу не сказати і про те, що в парламенті з'явився новий лист від уряду з приводу затвердження положення про Фонд державного майна. У проекті ж постанови з цього питання знов — уже вкотре! — пропонується передати функції з управління державним майном міністерствам та відомствам. Це означає, що міністерства знов будуть розпоряджатися не тільки нерухомим майном, а й — головне — результатами праці підприємств, тобто їхньою продукцією.

Розцінюю це як ще одну спробу докорінної зміни курсу, тобто повернення до старої командної системи. Гадаю, що парламент цього не допустить.

Усе це пов'язано з однією з центральних доктрин командної економіки. Якщо є міністр, міністерство — значить, повинні бути і прямо підпорядковані йому господарські структури — підприємства, організації. Для держави, котра має на меті побудувати ринкову економіку, така доктрина неприйнятна. Управління має бути функціональним. До речі, про це багато разів говорив і Прем'єр-міністр В. Фокін.

Ну і візьміть, нарешті, досвід розвинених країн. Міністри там є, міністерства є, а підпорядкованих безпосередньо їм концернів, компаній, підприємств нема. Причому, це стосується усіх видів власності.

— Кілька місяців тому парламентом були прийняті «Основи національної економіки України». Ви до цього документа маєте найпряміше відношення. Ваша думка про роль нинішнього складу Кабінету в реалізації національної економічної політики.

— Перш за все хочу нагадати, що Президент України, вніс цей документ на обговорення парламенту. після його прийняття конституційною більшістю доручив Кабінетові міністрів своїм розпорядженням підготувати комплекс законодавчих та нормативних документів з його реалізації. По суті справи, Президент запропонував програму дій на відміну від багатьох «паперових» програм. Ви пам'ятаєте, що в основу цієї програми було покладено принципову позицію, котра є фундаментом формування економіки незалежної України. Ідеться про вихід із карбованцевого простору, побудови взаємовідносин з Росією та іншими державами СНД на основі стабільних світових цін і комплекс заходів для збалансування торговельних відносин з країнами карбованцевої зони.

Програма дій, викладена у розпорядженні Президента, передбачала вже на першому етапі, тобто з середини травня ц. р., прийняття 37 конкретних нормативних актів.

І хоча Кабінет міністрів одразу ж відреагував на розпорядження Президента і доручив відповідним міністерствам та відомствам підготовку тих чи інших документів, досі їх по суті справи нема. І сьогодні ми не маємо повного пакета документів, котрий би гарантував зміну економічної ситуації при виході з карбованцевого простору. А без цього ж сам по собі вихід може призвести до ще дужчого посилення кризи. Тільки комплексне вирішення питання, наміченого президентським розпорядженням, може гарантувати успіх. Зволікання ж із таким рішенням, як ми бачимо, змушує вживати різні відокремлені заходи, котрі, як правило, поглиблюють загальноекономічну кризу. Я говорю і про кредитну емісію, і про дотації, і про індексацію, і про зростання мінімальної зарплати тощо. Усе це були заходи, яких з економічних позицій не можна було приймати, але й неможливо було не приймати в умовах функціонування в єдиному карбованцевому просторі.

Треба ще відзначити і те, що з кожним днем ми втрачаємо час, ускладнюємо і відсовуємо процес переходу на власну валюту. Так що роль Кабінету міністрів, усіх його структур, перш за все Мінекономіки, Міністерства фінансів та інших відомств, є вирішальною в реалізації концепції національної економічної політики України.

Заради справедливості слід відзначити, що останнім часом намітився деякий поворот до реалізації програми дій, запропонованої Президентом. Сьогодні створені всі умови для цього. На рівні президентів України та Росії погоджені головні питання: і виходу з карбованцевого простору, і поліпшення на цій основі господарських зв'язків, і фінансові та банківські аспекти взаємовідносин тощо.

Головне — щоб усі, хто причетний, були однодумцями в цій важливій справі. Гадаю, що дуже своєчасним є рішення Президента про створення єдиного центру реалізації економічних реформ, наділення його відповідними повноваженнями.

— Олександре Сергійовичу, отже, констатуємо. Уряд не знайшов свого місця у новій системі економічних відносин. Далі, під «Основи національної економіки України», запропоновані Президентом і схвалені Верховною Радою, він вчасно не запропонував проектів конкретних нормативних актів. Тобто, на відміну від команди Гайдара, він не має чіткої програми дій.

Я розумію так. Уряд пропонує чітку, розраховану на реалії, причому на найгірші зовнішні фактори, програму зупинення економічного спаду, затим стабілізації і хоча б поступового, повільного пожвавлення економіки й підвищення життєвого рівня народу. Виходячи з «Основ національної економіки України», парламент її розглядає і затверджує. Потім парламент має розглянути і прийняти серію законодавчих актів, необхідних урядові для виконання цієї програми. Причому, проект цих актів повинен розробити сам уряд. І от у тому разі, якщо парламент котрийсь із цих актів не затвердить або прийме в іншій редакції, уряд може і повинен рішуче протестувати, пояснити, чому потрібен саме такий, а не інший законодавчий акт для реалізації наміченого. Якщо парламент не прислухається, тоді уряд може і повинен оголосити про свою відставку. Чи було щось подібне у п'ятницю, як по-вашому?

— Ні.

— Тоді що ж залишається?

— Парламентові залишається вирішити, який уряд сьогодні необхідний Україні. Нинішній чи оновлений.

І КАЛОШІ, І... ПАРЧА

Здається, пристрасті на зразок: хто без кого обійдеться — місто без села чи навпаки, поволі втихомирилися. Здається, ми зрозуміли, що селянам без наших виробів і нам без їхніх харчів аніяк не обійтися, в усякому разі зараз, коли до ринку ще ого-го, як далеко.

Отож, довелося притамувати амбіції і сісти представникам влади міста і області за круглий стіл, де й було вирішено по можливості не забувати доброго старого, щоб утриматися на плаву. Тому у вихідні дні київські торгівці споряджали свої каравани, чи то пак — колони автомашин з крамом та й гайнули в сільські райони.

Автори цього фоторепортажу напросилися поїхати з продавцями Залізничного універмагу Києва в Переяслав-Хмельницький район до Ташані та Пологів-Вергунів — двох таки чималих сіл.

Тут уже чекали на гостей: спорудили дерев'яні прилавки біля продмагу, сповістили людей, що «лавка» з самого Києва приїде.

А «лавка» справді була багата. В кожному разі кияни вже давно не бачили такого достатку в державній торгівлі. Звернули увагу, що й ціни «божеські», мало того, ситець, фланель, мадеполам, рушникове полотно та махрові рушники навіть дешевші, ніж у столиці. Що за дива такі?

— Не дива,— заперечив директор універмагу Віталій Струков, який, з усього видно, переживав, чи йтиме товар,— а добре продуманий асортимент та ще розуміння обставин. Ми можемо собі дозволити трохи регулювати ціни, щоб вони були доступні і для тих колгоспників, які мають невелику пенсію. І дешеві гумовики та калоші, і кирзовики, і фланелеві сорочки — всяке таке. Для тих, хто багатший,— будь ласка: імпортні електротовари, кришталь, костюми. Намагалися дібрати такий асортимент, щоб селянин міг скупитися на рік наперед.

Та й не без розрахунку ж приїхали: чекаємо переяславців у себе в районі з продуктами харчування.

Продавщиці були, як то кажуть, на висоті: спеціально зроблені зачіски, білосніжні мережані блузи і що найдивовижніше — і люб'язні, і терплячі, і привітні. Хоч робота була гаряча — розвантажити кілька автомашин, зробити викладку товарів, а потім переміряти, упакувати (навіть папір у них не дефіцит!).

За чотири години й упоралися, хоча товару привезли майже на півтора мільйона карбованців. Додому повезли якусь там дещицю. Хоч і нарікали покупці на ціни, проте розійшлися і задорогі китайські термоси, і взуття, і обприскувачі.

Кооператори, у яких ніхто не купував їхній дорогий крам, не дуже побивалися: універмаг приїхав один раз, а вони тут завжди, тож конкуренції не буде.

Проте голова колгоспу Петро Качкалда настроєний рішуче: після жнив запросить Залізничний універмаг поторгувати ще. Тут же й скріпили договір з директором універмагу Віталієм Струковим.

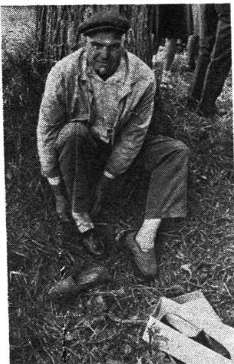
Звичайно, клопітно їхати майже три години в село, щоб продати товари, які й у Києві з прилавків зметуть за годину. Але ж треба дивитися далі: восени ніяк не обійтися без овочів і фруктів, торгівлю якими пообіцяв організувати в Залізничному районі представник Президента в Переяславі-Хмельницькому Василь Григоренко. Тож для селян шлях теж неблизький.

...Здається, «високі сторони» залишилися задоволеними. Особливо ж після смачного обіду, яким пригостили киян сільські куховарки, та ще й прямо в полі, серед пахучих трав. Скажемо вам, що вже давно не куштували таких смачних вареників з капустою та печені.

Валентина ПИСАНСЬКА,

Сергій КОВАЛЬЧУК (фото).

НА ЗНІМКАХ: калоші — не найкраще взуття для вулиці; бавовняні доріжки розкупили вмить; а цього сільського жителя найбільше зацікавила фотокамера.

Щось новеньке

ПОЗБУВСЯ «ВОЛГИ» МЕЛЬНИЧУК

Представник Президента в Чернігівській області Валентин Мельничук передав свій новий службовий автомобіль ГАЗ-2410 «Волга» колгоспу «Червоний партизан». Таким чином встановлена справедливість: з господарством нарешті проведено розрахунок за здану минулого року сільгосппродукцію.

У державній адміністрації ліквідовано персональні службові авто. Відповідальні працівники замовляють для поїздок транспорт у госпрозрахунковому АТП.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Контакти

ЯКЩО ВЗЯТИСЯ РАЗОМ

У Ковелі підписано угоду про взаємовигідне довгострокове співробітництво між середньосхідним регіоном Польщі й Волині. Планується створення спільних підприємств, модернізація продукції, збільшення випуску товарів народного споживання, організація банківських структур з метою введення в області західного капіталу.

Від Польщі угоду підписав голова координаційного комітету регіонального співробітництва, міністр Єжи Дригальський, від Волині — Володимир Блаженчук.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Ситуація

Лоцман — це вам не Сусанін

Півтора року тому була створена Азово-Чорноморська лоцманська організація. У крупних портах України офіційно зареєстровані лоцманські підприємства з обмеженою відповідальністю. Та коли вони вже мусили розпочати самостійну діяльність, їм на суші почали чинити всілякі перешкоди. Ініціатива, як вважають самі лоцмани, виходить від директорів портів. Лоцманів Одеси й Іллічівська звільнили з роботи, не набагато кращі справи і в їхніх колег з Маріуполя, Південного Бердянська, Керчі. У відповідь лоцмани України оголосили безстроковий страйк, який триває ось уже другий тиждень.

Розповідає старший лоцман Маріупольського порту, голова Товариства з обмеженою відповідальністю «Маріупольлоцман» Володимир Івчатов:

— Сьогодні маса кораблів стоїть на рейдах України, лише в Керченській затоці їх близько 40. Кваліфікованих лоцманів списують на берег, замість них набирають не лише штрейкбрехерів, а й зовсім випадкових людей, ігноруючи давню морську істину: «Лоцманом може навчити бути лише лоцман». Все це може призвести не лише до соціального вибуху, економічної кризи, але й екологічної катастрофи на морі.

Звичайно ж, адміністрації порту важко змиритися з тим, що влада, а разом — і чималі гроші від неї «відпливають». Адже щороку 30 лоцманів з Маріуполя приносили порту 2—3 мільйони карбованців і 1 мільйон доларів прибутку. Але ж лоцманська служба в усьому світі, навіть вже і в Росії, сьогодні працює чи намагається працювати за законами ринку.

У своїй боротьбі ми відчуваємо підтримку з боку багатьох організацій світу. Таких, скажімо, як «Грінпіс», Європейська лоцманська асоціація. Про наші вимоги знають далеко за межами України. А ось у рідному Маріуполі щодо нас вчинена справжня інформаційна блокада. Міська газета мовчить. Номер портової багатотиражки, в якому з важкими труднощами лоцмани розповіли про свої проблеми, так і не побачив читачів — всі 2,5 тисячі екземплярів газети, як то кажуть, заарештовані. А співробітникам тиражки за те «зухвальство» погрожують звільненням.

...Лоцмани України добре розуміють, що загострення ситуації як на суші, так і на морі до добра не призведе. Тож велику надію покладаю на результати переговорів між своєю організацією і Укрморфлотом, які мають днями відбутися в Одесі.

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецька область.

Так і живемо

ТУДИ НЕ ХОДЯТЬ ПОЇЗДИ!

Оздоровити своїх дітей у піонертаборі мені, як і багатьом, стало не по кишені. Але я маю змогу вивезти їх на літо до родичів, у Росію. І ось виявилось, що це — проблема, бо, скажімо, поїзд 198-й Київ — Челябінськ (раніше — щоденний) почав ходити лиш до «кордону», до Куп'янська, а потім його взагалі відмінили. Відмінили також літній поїзд 358-й Київ — Єкатеринбург (Свердловськ). Тепер у глибинну Росію треба добиратися через Москву, Харків або Воронеж, а що таке чекати пересадки по десять годин, скажімо, у Харкові, та ще з дітьми — я вже скуштував. Коли рейси відновлять і чи відновлять взагалі — у відділі інформації Київського центрального залізничного вокзалу дізнатися мені не вдалося.

Віктор МАХІНОВ.

Київ.

Культура

ДЕ КОМУ ЛЕЖАТИ

Богдан Лепкий — автор безсмертних «Журавлів», що стали символом національного братання для кожного українця, помер поза Батьківщиною й похований у польському місті Кракові.

Тернополяни щиро шанують свого славного земляка. Віднедавна певні громадські кола загорілися бажанням перенести прах письменника до Тернополя. З клопотанням підтримати цю акцію вони звернулися до обласної Ради народних депутатів, на що та відповіла усвідомлено, на наш погляд, дуже зважено і толерантно. В ній ідеться про недоцільність перепоховання Богдана Лепкого передусім з етичних міркувань. Інший аргумент: могила поета належить до цінностей українського культурного середовища за рубежем, яке не варто розпорошувати.

Василь БАБУХ.

Тернопіль.

Відродження

РЕАБІЛІТОВАНИЙ

Ім'я В'ячеслава Липинського протягом багатьох десятиріч замовчувалось, обливалося брудом, ганьбилося, проте серед політологів та істориків світу, української інтелігенції воно завжди пов'язувалося з яскравою постаттю історика, філософа, суспільно-політичного діяча, автора теорії розвитку суспільства, поборника вільної України.

З 2-го по 6 червня у Києві, Луцьку і Кременці міжнародна громадськість відзначила міжнародною конференцією 110 річницю від дня народження В'ячеслава Липинського. Її підготували Інститут української археографії, Національна асоціація україністів, Східноєвропейський дослідний інститут та Луцький педагогічний. В роботі взяли участь відомі науковці США, Австрії, Польщі, України, молодша дочка останнього гетьмана України Олена Отт-Скоропадська та небіж В'ячеслава Липинського — Я. Липинський.

Предметний аналіз життя і суспільно-політичної діяльності В. Липинського переконливо засвідчив актуальність його наукової спадщини для розуміння процесів, які відбуваються сьогодні в оновленій і незалежній Україні.

І в Києві, і в Луцьку, куди потому переїхала для роботи в історіософській, суспільно-політичній, історіографічній, біографічній секціях, і в селі

Затурцях ... пинського ... священи... міцнів з... Східноєв... ного інс... кого у К... кового ... у Луцьку... В'ячесла... всіх кут... перебува... на фонд... вк... гу...тар... зів розд... ну, полі... спадщин...

Про...

МОБІЛІЗУЮТЬСЯ ...

12 овець викрадено з ферми одного з колгоспів Середино-Будського району. Як корова язиком злизала 20 вуликів з бджолосім'ями у господарстві Краснопільського району...

Майже щодня у міліцейських зведеннях фігурують подібні факти. Епідемія крадіжок у громадському тваринництві набуває дедалі більшого розмаху. Цьому передусім сприяє те, що місця утримання худоби, як правило,

охорон... Предста... Сумськ... змушен... не роз... дення ... цій спр... здебіль... родних ... про обе... члени ...

Воло...

Знай наших!

Партизани не ...

Мешканці села Плоске Знам'янського району щодня звикли бачити 68-річну Марію Марченко на велосипеді. Їде вона до сусідньої Дмитрівки у сільмаг, повісивши на руль чималу торбу. Їде за хлібом, крупами, сіллю чи сірниками, не лише для себе, а й для сімох своїх підопічних — старенньких немічних жінок. А взимку бере колишня партизанка саночки й пішки йде тим же маршрутом. Якщо припізниться, а хліб уже

привез... торонь, ... жити.

А не... мірівна... статус ... ми. Сі... до скл... Тож ба... кої ко... тів вип... ву стар...

Кір...

...ПАРЧА

...і: спеціально
...ки, білосніжні
... і що найди-
...люб'язні, і тер-
...і. Хоч робота
... розвантажити
..., зробити ви-
... а потім пере-
...ти (навіть папір
...т!).

...дини й упора-
... привезли
...ора мільйона
...роду повезли
...цю. Хоч і нарі-
... ціни, проте
...дорогі китай-
... взуття, і об-

... у яких ніхто
... дорогий крам,
...лися: універ-
...ин раз, а вони
...ж конкуренції

... колгоспу Пет-
...строєний рішу-
... запросить За-
...ермаг потор-
...же й скрипілі
...одом универ-
...Струковим.

Звичайно, клопітно їхати майже три години в село, щоб продати товари, які й у Києві з прилавків зметуть за годину. Але ж треба дивитися далі: восени ніяк не обійтися без овочів і фруктів, торгівлю якими пообіцяв організувати в Залізничному районі представник Президента в Переяславі-Хмельницькому Василь Григоренко. Тож для селян шлях теж неблизький.

...Здається, «високі сторони» залишилися задоволеними. Особливо ж після смачного обіду, яким пригостили киян сільські куховарки, та ще й прямо в полі, серед пахучих трав. Скажемо вам, що вже давно не куштували таких смачних вареників з капустою та печені.

Валентина ПИСАНСЬКА,

Сергій КОВАЛЬЧУК (фото).

НА ЗНІМКАХ: кащі — не найкраще взуття для вулиці; бавовняні доріжки розкупили вмить; а цього сільського жителя найбільше зацікавила фотокамера.

Відродження

РЕАБІЛІТОВАНИЙ ЕПОХОЮ

Ім'я В'ячеслава Липинського протягом багатьох десятиріч замовчувалось, обливалося брудом, ганьбилося, проте серед політологів та істориків світу, української інтелігенції воно завжди пов'язувалося з яскравою постаттю історика, філософа, суспільно-політичного діяча, автора теорії розвитку суспільства, поборника вільної України.

З 2-го по 6 червня у Києві, Луцьку і Кремені міжнародна громадськість відзначила міжнародною конференцією 110 річницю від дня народження В'ячеслава Липинського. Її підготували Інститут української археографії, Національна асоціація україністів, Східноєвропейський дослідний інститут та Луцький педагогічний. В роботі взяли участь відомі науковці США, Австрії, Польщі, України, молодша дочка останнього гетьмана України Олена Отт-Скоропадська та небіж В'ячеслава Липинського — Я. Липинський.

Предметний аналіз життя і суспільно-політичної діяльності В. Липинського переконливо засвідчив актуальність його наукової спадщини для розуміння процесів, які відбуваються сьогодні в оновленій і незалежній Україні.

І в Києві, і в Луцьку, куди потому переїхала для роботи в історіософській, суспільно-політичній, історіографічній, біографічній секціях, і в селі Затурцях, де на могилі В. Липинського відправили панахиду священики трьох конфесій, міцнів задум про створення Східноєвропейського дослідного інституту імені Липинського у Києві, Волинського наукового центру українознавства у Луцьку, вшанування пам'яті В'ячеслава Казимировича у всіх куточках України, де він перебував за життя, заснування фонду імені Липинського, вк...ення в учбові ...ани на гу...ітарних факуль...ах вузів розділів про його історичну, політичну та філософську спадщину.

Ігор ГИРИЧ.

Пр...едент

МОБІЛІЗУЮТЬСЯ МИСЛИВЦІ

12 овець викрадено з ферми одного з колгоспів Середино-Будського району. Як корова язиком злизала 20 вуликів з бджолосім'ями у господарстві Краснопільського району...

Майже щодня у міліцейських зведеннях фігурують подібні факти. Епідемія крадіжок у громадському тваринництві набуває дедалі більшого розмаху. Цьому передусім сприяє те, що місця утримання худоби, як правило, охороняються незадовільно. Представник Президента у Сумській області А. Єпіфанов змушений був видати спеціальне розпорядження про наведення належного порядку в цій справі. Відтепер замість здебільшого старих і безпорадних сторожів народне добро оберігатимуть мисливці — члени УТМР.

Володимир ПЕТРЕНКО.

...ми.

Знай наших!

Партизани не здаються

Мешканці села Плоске Знам'янського району щодня звикли бачити 68-річну Марію Марченко на велосипеді. Їде вона до сусідньої Дмитрівки у сільмаг, повісивши на руль чималу торбу. Їде за хлібом, крупами, сіллю чи сірниками, не лише для себе, а й для сімох своїх підопічних — стареньких немічних жінок. А взимку бере колишня партизанка саночки й пішки йде тим же маршрутом. Якщо припізниться, а хліб уже привезли — не стоятиме осторонь, допоможе розвантажити.

А нещодавно Марія Володимирівна отримала офіційний статус опікуна над престарілими. Сільрада рекомендувала її до складу соціальної служби. Тож бабуся нині й до колгоспної контори їздить — продуктів виписати. І по господарству старенькім допомагає.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

...усанін

...оморська лоц-
...офіційно заре-
... відповідаль-
...остійну діяль-
...дії. Ініціатива,
...екторів портів.
...ти, не набагато
...ного Бердянсь-
... безстроковий

...порту, голова
...ріупольлоцман»

... України, лише
...х лоцманів спи-
... штрейкбрехе-
...давню морську
...ман». Все це
...ку, економічної

...тися з тим, що
...ивають». Адже
... у 2—3 мільйони
...ж лоцманська
...дні працює чи

... боку багатьох
...ропейська лоц-
...во за межами
...чинена справж-
...ь. Номер пор-
...ощами лоцмани
...в читачів — всі
...заарештовані. А
...рожують звіль-

...стрення ситуації
... Тож велику на-
...воєю організа-
... в Одесі.

... ДОЦЕНКО.

Так і живемо

ТУДИ НЕ ХОДЯТЬ ПОЇЗДИ!

Оздоровити своїх дітей у піонертаборі мені, як і багатьом, стало не по кишені. Але я маю змогу вивезти їх на літо до родичів, у Росію. І ось виявилось, що це — проблема, бо, скажімо, поїзд 198-й Київ — Челябінськ (раніше — щоденний) почав ходити лише до «кордону», до Куп'янська, а потім його взагалі відмінили. Відмінили також літній поїзд 358-й Київ — Єкатеринбург (Свердловськ). Тепер у глибинну Росію треба добиратися через Москву, Харків або Воронеж, а що таке чекати пересадки по десять годин, скажімо, у Харкові, та ще з дітьми — я вже скуштував. Коли рейси відновлять і чи відновлять взагалі — у відділі інформації Київського центрального залізничного вокзалу дізнатися мені не вдалося.

Віктор МАХІНОВ.
Київ.

Культура

ДЕ КОМУ ЛЕЖАТИ

Богдан Лепкий — автор безсмертних «Журавлів», що стали символом національного братання для кожного українця, помер поза Батьківщиною й похований у польському місті Кракові.

Тернополяни щиро шанують свого славного земляка. Віднедавна певні громадські кола загорілися бажанням перенести прах письменника до Тернополя. З клопотанням підтримати цю акцію вони звернулися до обласної Ради народних депутатів, на що та відповіла ухвалою, на наш погляд, дуже зваженою і толерантною. В ній ідеться про недоцільність перепоховання Богдана Лепкого передусім з етичних міркувань. Інший аргумент: могила поета належить до цінностей українського культурного середовища за рубежем, яке не варто розпорушувати.

Василь БАБУХ.
Тернопіль.

Експрес-новини

Лідери семи провідних промислово розвинених держав розпочали у Мюнхені триденну зустріч у верхах. Керівники США, Канади, ФРН, Великобританії, Франції, Італії, Японії обговорять питання прискорення зростання світової економіки, подолання протиріч у торгівлі, ядерної безпеки у Східній Європі, а також допомоги Росії. Директор-розпорядник МВФ Камдессю представ на розгляд «сімки» пакет допомоги Росії на 24 мільярди доларів. Завтра Президент Росії Єльцин зустрінеться з лідерами семи держав, які обговорять також прохання Єльцина про відстрочку виплат боргів колишнього СРСР.

* * *

Заступник міністра зовнішніх справ ФРН Вафеншмідт відбув у тижневу поїздку по Росії та Україні з метою переконати німців, що там мешкають, не емігрувати до Німеччини. Заступник керівника МЗС зустрінеться з високопоставленими офіційними особами в Москві та Києві. Він відвідає райони Росії та України, де планується створити німецькі поселення, зокрема Поволжя, Алтай, Одещину.

* * *

У Сараєво тривають артобстріли. Тим часом у Белграді вже тиждень продовжуються антиурядові демонстрації, які організувала опозиція. Її учасники вимагають відставки сербського президента Мілошевича.

* * *

На розгляд парламенту Словаччини представлено підготовлену урядом економічну програму. Прем'єр Словаччини Мечіяр схарактеризував стан держбюджету республіки, що має великий дефіцит, як досить тривожний. У цьому зв'язку він заявив, що проведе значне скорочення штатів державної адміністрації.

* * *

У Франції триває акція протесту водіїв вантажних автомобілів. Вони заблокували великі автомагістралі, що призвело до затримки товарних перевезень як у самій Франції, так і в сусідніх країнах. Водії протестують проти нової системи прав водія, яку введено з метою зменшити кількість нещасних випадків на шляхах. У випадку, якщо кількість порушень перевищує встановлену норму, права тимчасово вилучають.

* * *

У Брюсселі відкрилася конференція з проблем антисемітизму. В її роботі беруть участь майже 12 тисяч делегатів із 72 країн. Конференцію організував Всесвітній єврейський конгрес. Його керівництво вважає, що цей форум є найбільшою в історії зустріччю з питань антисемітизму.

* * *

Військові спостерігачі ООН чергують біля будинку іракського міністерства сільського господарства в Багдаді. Їм заборонили вхід до цього будинку, що є порушенням умов резолюції ООН у справі припинення вогню у війні в Перській затоці.

Факт і ...

І знову «чу...

Вісімнадцятий раз зібралися вчора керівни... дів «великої сімки» (США, Японія, Велико... Франція, Італія і Німеччина) на конференці... міки. Цього разу вона проходить у Мюнхені... федерального канцлера ФРН Гельмута Коля. ... гальне економічне становище в світі, перебі... номічних перетворень у країнах СНД та Цен... Південносхідної Європи. Не будуть обійдені ... ми «третього світу», питання «примирення» ... тання та навколишнього середовища.

У переддень цієї події Посольство ФРН в Україні люб'язно передало нашій газеті коментар державного відомства преси й інформації, в якому, зокрема, викладено позицію Німеччини на конференції. Насамперед федеральний уряд очікує, що учасники зустрічі на найвищому рівні вироблять усі передумови, щоб підтримати пожвавлення світової кон'юнктури. А цього, вважають у Бонні, можна досягти лише на основі довготривалої і цілеспрямованої економічної політики, що основується на під...

...тримані ста...
...зації надмір...
...фіцитів. Ек...
...й політичній...
...ятиме згурт...
...хідної Європ...
...ся нині з н...
...чення прот...
...Захід» відкр...
...но нового д...
...ва із східн...
...реформують...
...світову ек...
...кладне пита...
...уможливлює...
...го економіч...
...майбуття.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ МАРАФОН

Другу добу підряд, майже без пауз для відпочинку, тривають у верхній палаті парламенту Японії дебати з проекту закону, який уперше в післявоєнній історії країни дає санкцію на відправлення збройних сил за кордон для участі у миротворчих операціях ООН.

На знімку: японські депутати на засіданні верхньої палати парламенту.

Телефото: Рейтер — ІТАР — ТАРС.

З РІШЕННЯМИ ПО...

А як у них!

Не розглядати проект нової Конститу... процедуру на осінь вирішили парламентар... чергової сесії Верховної Ради республік, що... Це викликано необхідністю грунтовніше ... мент з урахуванням альтернативного проект... розгляд група народних депутатів.

Існує, щоправда, з цього приводу третя, неофіційна версія: Верховній Раді нічого поспішати з новим Основним Законом, оскільки відповідно до нього депутати мають сформувати професійний парламент, а значить, самоскоротитися до 80 чоловік, замість нинішніх 350. Ця пропозиція не єдина поправка, запропонована до нової Конституції незалежної республіки. Згідно з проектом, президент буде лише главою держави, не виконуючи, як тепер, функції глави уряду. Йому надається право розпускати парламент

(Мажиліс), ...
...лошували і...
...також міс...
...самоврядув...
...влада об'...
...орган. Крі...
...но третейс...
...суду аксак...
...Створюєтьс...
...лата, яка з...
...ції консти...
...Взагалі до...
...лексикону ...
...око киргиз...
...крема куру...
...аймак (тер...
...аким (глава...
...ин (депутат...

Реалії

МОЖУ...

У Москві вирують суперечки: який референдум потрібен росіянам! Прихильники Єльцина твердять — про приватну власність на землю і про розпуск Рад. Опозиційні сили переконані в тому, що Єльцина

треба позб...
...ва.

З'ясовуєт...
...ламаного п...
...Президент, ...
...спати спокі...
...но до чин...

ГОЛОС України

ПОХОЮ

на могилі В. Ли... правили панахиду ...рьох конфесій, ... про створення ...йського дослід... імені Липинсь... Волинського нау... українознавства ...анування пам'яті ... Казимировича у ... України, де він ... життя, заснуван... мені Липинського, ...учбові ...ани на ...факуль...ах ву... про його історич... та філософськ...

Ігор ГИРИЧ.

СЛИВЦІ

... незадовільно. ... Президента у ...ласті А. Єпіфанов ... видати спеціаль... ...ження про наве... ...ного порядку в ... Відтепер замість ... старих і безпо... ...жів народне доб... ...мують мисливці —

...р ПЕТРЕНКО.

...аються

...не стоятиме ос... ...поможе розванта...

...но Марія Володи... ...мала офіційний ... над престарілі... ...рекомендувала її ...ціальної служби. ...ні й до колгосп... ...здить — продук... ... по господарст... ... допомагає. ...икола ВОЛОК. ...дська область.

ПРЕДПРИЯТИЕ

ФИРМАМ ...А КОЛЕСНОМ

...) тонн) для про... ...видов работ. ...беспечивает не...

...руемых подъем... ...ых специалистов. ...щиеся в эксплуа...

..., ул. Авиацион...

Експрес-новини

Лідери семи провідних промислово розвинених держав розпочали у Мюнхені триденну зустріч у верхах. Керівники США, Канади, ФРН, Великобританії, Франції, Італії, Японії обговорять питання прискорення зростання світової економіки, подолання протиріч у торгівлі, ядерної безпеки у Східній Європі, а також допомоги Росії. Директор-розпорядник МВФ Камдессю представив на розгляд «сімки» пакет допомоги Росії на 24 мільярди доларів. Завтра Президент Росії Єльцин зустрінеться з лідерами семи держав, які обговорять також прохання Єльцина про відстрочку виплат боргів колишнього СРСР.

* * *

Заступник міністра зовнішніх справ ФРН Вафеншмідт відбув у тижневу поїздку по Росії та Україні з метою переконати німців, що там мешкають, не емігрувати до Німеччини. Заступник керівника МЗС зустрінеться з високопоставленими офіційними особами в Москві та Києві. Він відвідає райони Росії та України, де планується створити німецькі поселення, зокрема Поволжя, Алтай, Одещину.

* * *

У Сараєво тривають артобстріли. Тим часом у Белграді вже тиждень продовжуються антиурядові демонстрації, які організувала опозиція. Її учасники вимагають відставки сербського президента Мілошевича.

* * *

На розгляд парламенту Словаччини представлено підготовлену урядом економічну програму. Прем'єр Словаччини Мечіяр схарактеризував стан держбюджету республіки, що має великий дефіцит, як досить тривожний. У цьому зв'язку він заявив, що проведе значне скорочення штатів державної адміністрації.

* * *

У Франції триває акція протесту водіїв вантажних автомобілів. Вони заблокували великі автомагістралі, що призвело до затримки товарних перевезень як у самій Франції, так і в сусідніх країнах. Водії протестують проти нової системи прав водія, яку введено з метою зменшити кількість нещасних випадків на шляхах. У випадку, якщо кількість порушень перевищує встановлену норму, права тимчасово вилучають.

* * *

У Брюсселі відкрилася конференція з проблем антисемітизму. В її роботі беруть участь майже 12 тисяч делегатів із 72 країн. Конференцію організував Всесвітній єврейський конгрес. Його керівництво вважає, що цей форум є найбільшою в історії зустріччю з питань антисемітизму.

* * *

Військові спостерігачі ООН чергують біля будинку іракського міністерства сільського господарства в Багдаді. Їм заборонили вхід до цього будинку, що є порушенням умов резолюції ООН у справі припинення вогню у війні в Перській затоці.

Факт і коментар

І знову «чудова сімка»

Вісімнадцятий раз зібралися вчора керівники держав та урядів «великої сімки» (США, Японія, Великобританія, Канада, Франція, Італія і Німеччина) на конференцію з питань економіки. Цього разу вона проходить у Мюнхені під головуванням федерального канцлера ФРН Гельмута Коля. Обговорюється загальне економічне становище в світі, перебіг політичних і економічних перетворень у країнах СНД та Центральної, Східної і Південносхідної Європи. Не будуть обійдені увагою і проблеми «третього світу», питання «примирення» економічного зростання та навколишнього середовища.

У переддень цієї події Посольство ФРН в Україні люб'язно передало нашій газеті коментар державного відомства преси й інформації, в якому, зокрема, викладено позицію Німеччини на конференції. Насамперед федеральний уряд очікує, що учасники зустрічі на найвищому рівні вироблять усі передумови, щоб підтримати пожвавлення світової кон'юнктури. А цього, вважають у Бонні, можна досягти лише на основі довготривалої і цілеспрямованої економічної політики, що основується на підтриманні стабільності й локалізації надмірних бюджетних дефіцитів. Економічному росту й політичній стабільності сприятиме згуртування держав Західної Європи, що проявляється нині з новою силою. Закінчення протистояння «Схід — Захід» відкриває шлях до якісно нового ділового партнерства із східними країнами, які реформуються. Їх інтеграція у світову економіку — невідкладне питання, бо тільки це уможливлює шлях до кращого економічного й соціального майбуття.

Як вважають в урядових колах ФРН, не можна допустити, щоб великі зрушення щодо побудови ринкової економіки й демократії в цих країнах відтіснили на задній план ту «солідарну допомогу», яка їм надається для самодопомоги».

Грунтовні зміни суспільних систем у державах СНД й центрально-, східно- та південносхідних країнах глибоко позначаються й на їх економічному розвитку. Можна з певністю очікувати стабілізації і поліпшення становища в народному господарстві кожної з цих країн, якщо перетворення попередніх систем на ринковоекономічні здійснюватимуться цілеспрямовано. Тому німецький уряд спільно з партнерами виступає за продовження підтримки процесу реформ, про що керівники «сімки» вперше заявили ще під час наради в Парижі 1989 року.

Погляд

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ МАРАФОН

Другу добу підряд, майже без пауз для відпочинку, тривають у верхній палаті парламенту Японії дебати з проекту закону, який уперше в післявоєнній історії країни дає санкцію на відправлення збройних сил за кордон для участі у миротворчих операціях ООН.

На знімку: японські депутати на засіданні верхньої палати парламенту.

Телефото: Рейтер — ІТАР — ТАРС.

З РІШЕННЯМИ ПОСПІШАТИ НЕ ВАРТО

А як у них!

Не розглядати проект нової Конституції і перенести цю процедуру на осінь вирішили парламентарії Киргизстану на черговій сесії Верховної Ради республіки, що недавно відкрилася. Це викликано необхідністю грунтовніше опрацювати документ з урахуванням альтернативного проекту. Його внесла на розгляд група народних депутатів.

Існує, щоправда, з цього приводу третя, неофіційна версія: Верховній Раді нічого поспішати з новим Основним Законом, оскільки відповідно до нього депутати мають сформувати професійний парламент, а значить, самоскоротитися до 80 чоловік, замість нинішніх 350. Ця пропозиція не єдина поправка, запропонована до нової Конституції незалежної республіки. Згідно з проектом, президент буде лише главою держави, не виконуючи, як тепер, функції глави уряду. Йому надається право розпускати парламент (Мажиліс), а останньому оголошувати імпічмент. Вводиться також місцеве муніципальне самоврядування. Вся судова влада об'єднується в єдиний орган. Крім того, передбачено третейський суд у формі суду аксакалів (старійшин). Створюється конституційна палата, яка здійснюватиме функції конституційного нагляду. Взагалі до конституційного лексикону вводиться широке коло киргизьких термінів. Зокрема курултай (з'їзд), дубан аймак (територіальні одиниці), аким (глава адміністрації), жийин (депутат) та інші.

У цілому Киргизстан має виступати, виходячи з проекту нової Конституції, як дедеологізована, демократична, світська, правова держава, що захищає права людини. Оголошується приватна власність, зокрема на землю і надра. В проекті сказано про ідею національного відродження, яка має проводитися в демократичних рамках і з урахуванням інтересів усіх національних меншин, які проживають у республіці.

За словами радника Президента з правової політики Леоніда Лелітіна, проект нової Конституції вбирає в себе практику розвитку Киргизстану за минулі два роки. Водночас він узагальнює досвід інших держав СНД, а також Туреччини, Італії, Японії, Іспанії, ФРН.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Реалії

МОЖУТЬ СПАТИ СПОКІЙНО

У Москві вирують суперечки: який референдум потрібен росіянам! Прихильники Єльцина твердять — про приватну власність на землю і про розпуск Рад. Опозиційні сили переконані в тому, що Єльцина треба позбавити президентства.

З'ясовується, усі ці дебати ламаного гроша не варті: і Президент, і депутати можуть спати спокійно. Адже відповідно до чинної Конституції такі норми, як розпуск з'їзду депутатів або позбавлення повноважень Президента, не передбачені.

Володимир БАБЕНКО.

Москва.

У парламентах світу

ЖОРСТКІ ЗАХОДИ НЕ ЗАВАДЯТЬ

Продовжує роботу 10-та сесія Верховної Ради Узбекистану.

Парламентарії затвердили державний герб республіки. Прийнято звернення Верховної Ради до всіх узбекистанців із закликом зберегти громадянську згоду. Це було зроблено на противагу зверненню партії «Ерк» і народного руху «Бірлік» організувати мітинги й демонстрації протесту проти повільності економічних реформ, вимагати відставки уряду. Мітинги не відбулися, на вулицях Ташкента виставили посилені наряди міліції.

Народний депутат Узбекистану, лідер партії «Ерк» Мадамінов зажадав надати йому можливість виступити на сесії, але парламентарії проголосували проти цього. Приводом незгоди депутатів стало те, що у зверненні партії «Ерк» і народного руху «Бірлік» містилася критика Верховної Ради, де, за словами авторів заяви, майже 90 відсотків парламентаріїв нездатні працювати у вищому законодавчому органі. Мадамінов заявив про своє рішення відмовитися від депутатського мандата.

На засіданні виступив Президент Карімов. Він сказав, що будуть прийняті найжорсткіші заходи щодо тих, хто намагається дестабілізувати обстановку в республіці. За словами Президента, вихід із нинішньої економічної кризи можливий лише за умови збереження громадянської згоди. Карімов досить жорстко відгукнувся про спроби створення у республіці релігійних партій: «Хай релігія займається своєю справою, а держава — своєю». Зупинившись на питанні діяльності опозиційних сил, які об'єдналися з релігійними партіями, він сказав, що це зовсім не демократи, а лише група людей, які рвуться до влади.

Верховна Рада ратифікувала договори про співробітництво з Казахстаном і Росією. На сесії також обговорюватимуться проекти законів про громадянство, про оборону, про біржі та біржову діяльність — усього 33 документи.

Зульфія РАСУЛІ.

Ташкент.

Панорама

Війна закінчиться, будуть вибори

Трохи стабілізувалася обстановка в Грузії після зустрічей у Дагомисі й Стамбулі. Головне — припинилося кровопролиття у Південній Осетії. Нещодавно відбулася зустріч бойових командирів сторін, що конфліктують, з участю групи спостерігачів. Було підтримано дагомиські домовленості і підтверджено намір відвести важку техніку від передової. Більше того, знято енергетичну й економічну блокаду Грузії. Щоправда, ще мають місце провокаційні вилазки осетинських банд.

У республіці з великою цікавістю поставилися до повідомлення про те, що у турецькому місті Едуард Шеварднадзе й Леонід Кравчук домовилися провести повномасштабні двосторонні переговори. За словами Голови Держради республіки, незабаром Грузію відвідає глава українського уряду. До речі, багато хто зі спостерігачів вважає, що цей візит може істотно вплинути на майбутні взаємовідносини незалежних держав на всій території колишнього СРСР.

Тим часом стало відомо, що до виборів у парламент Грузії допущено понад сорок політичних партій, за винятком забороненої комуністичної й хельсінкської спілки, на чолі якої стоїть Гамсахурдія. Проти останнього прокуратура республіки порушила кримінальну справу. Проте, як повідомив прем'єр-міністр Грузії Сігуа, він усе-таки може стати одним із кандидатів у депутати, поки над ним не відбудеться суд.

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.

Тбілісі.

«Ми не маємо права дозволити експериментувати над народом»

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

уряд діє. Громадські ж об'єднання, які порушували це питання перед Президентом України Л. Кравчуком, внесли конкретні пропозиції щодо нового складу уряду.

Щодо підпорядкування названих вами структур Кабінету Міністрів,— сказав В. Дурдинець, то ви пам'ятаєте, що реакція у парламенті була однозначною: вони повинні бути за Верховною Радою. Але ми не проти робочого, оперативного об'єднання зусиль.

— Про останнє питання, — зауважив В. Дурдинець, — я вважаю говорити неетично. Леонід Макарович погано себе почував. Так, його запрошували на засідання. Я особисто зателефонував Президентові. Л. Кравчук відповів, що Верховна Рада знає його думку, він викладав свою позицію, коли недавно обговорювалося питання про довіру Прем'єр-міністру. Л. Кравчук сказав, що його думка відтоді не змінилася. Питання має розв'язати Верховна Рада, а Президент відповідно реагуватиме на нього.

В. Яворівський висловив з приводу запитання про уряд народної довіри свою точку зору:

— Нинішні розмови про уряд народної довіри — це вчорашній день. Ми запізнилися з формуванням такого уряду. Потрібен уряд професіоналів і реформаторів.

Чи готова Верховна Рада піти у відставку, якщо не прийме відставку уряду? На це запитання відповіли всі учасники прес-конференції.

Микола Білоблоцький:

— Уряд своїми діями поставив себе проти Верховної Ради. І треба бачити, в якому стані перебуває суспільство, треба відверто сказати собі, що в соціальному захисті населення нічого не зроблено, в економіці — криза, в системі управління державою — непочатий край роботи. І всі ці проблеми слід розв'язувати, а не так, що хтось сказав про відставку, значить йти у відставку.

Володимир Яворівський:

— Нинішній парламент не є злом для України. А от уряд не має своєї програми виходу з кризи. Дозволити йому на ходу експериментувати над народом, який ледь терпить, ми не маємо права.

Анатолій Матвієнко:

— Альпіністу, щоб піднятися на вершину, треба мати три точки опори. Наша ж вершина — державність. Точки опори — законодавча, виконавча і судова влади. Усі три працюють із перебоями. Треба запустити механізми. А достроковий розпуск парламенту — це шлях до анархії, стати на який злочинно.

Василь Дурдинець:

— У вівторок Верховна Рада, я переконаний, прийме відповідальне і обґрунтоване рішення, незалежно від того, чи буде присутній Президент. Треба було дати всім час осмислити ситуацію, підготуватися до ділової розмови. Треба поряд з цим і вдосконалювати роботу парламенту, законотворчу діяльність, контрольні функції. І приймати такі рішення, які б консолідували народ України.

Записала Світлана ПИСАРЕНКО.

Парламентська хроніка

ПІРРОВА ПЕРЕМОГА

Денне засідання 3 липня

Український уряд фактично в повному складі покинув зал засідань Верховної Ради.

Перемога це чи програш? Саме з таким запитанням я звернувся до кількох депутатів, попросивши їх відповісти коротко, не вдаючись до коментарів. Ні С. Пушик, ні Л. Скорик, ні В. Карпенко, ні В. Севастьянов, як і багато інших, не змогли сказати тверде «так».

Поставити так питання мене спонукала й згадка з недалекого минулого, коли В. Фокіна обирали Прем'єр-міністром. Саме демократичним силам вдалося тоді аж з третьої спроби, подолавши опір ортодоксальних сил, вивести в урядову ложу Верховної Ради Вітольда Павловича. А через півроку пролунали перші голоси, з подачі тих самих демократичних груп, про його відставку.

Ситуація, що сталася в п'ятницю, має ще одну делікатну особливість, і її точно підмітив В. Яворівський: образно кажучи, із залу пішли разом з іншими і такі міністри, як Ю. Щербак, П. Таланчук, Ю. Спіженко, Л. Хоролець, А. Василишин, які хоч і не були присутні на цьому засіданні, але підписали заяву, зачитану В. Фокіним. А саме цих міністрів відстоювали до останнього ті депутати, які найгучніше вимагали відставки уряду. «Не приведи господи, — вигукнув В. Яворівський, — нам тепер відчути себе в ролі переможців, які вигнали уряд... Ми переможені так само, як і оцей уряд. Подобається це комусь чи ні, але я повинен сказати: в частині того, що сказав В. Фокін, є рація...»

Що ж сказав Прем'єр-міністр перед тим, як разом з міністрами грюкнути дверима? Зупиняюсь тільки на уже згаданій заяві. Ось вона.

«Враховуючи ситуацію, що склалася, штучне нагнітання обстановки, безпідставні звинувачення і дискредитацію уряду з боку ряду народних депутатів, що створює неможливі умови для його ефективної діяльності, Кабінет міністрів, міністри України одностайно вирішили.

Перше. Доручити Прем'єр-міністру Фокіну виступити на сесії Верховної Ради з вимогами про чітке розмежування функцій та повноважень Верховної Ради та Кабінету Міністрів, звільнення уряду від дрібної опіки, від безпосереднього втручання Верховної Ради та окремих народних депутатів України в сферу, що належить до виняткової компетенції уряду, як органу державної влади, виконавчої влади, забезпечення співвідношення між відповідальністю і наданими Кабінету Міністрів повноваженнями.

Друге. Довести до відома Верховної Ради, що в разі неприйняття вимог уряду, тобто якщо не будуть створені нормальні умови для його ефективної діяльності, Кабінет міністрів і міністри України подають у відставку і знімають з себе всю відповідальність за подальше загострення ситуації в економіці та суспільстві і дестабілізації обстановки.

За наслідки, до яких приведе урядова криза, відповідальність перед народом України має взяти на себе Верховна Рада.

Третє. Звернутися до Верховної Ради України з відповідною офіційною заявою від Кабінету міністрів і міністрів України».

Найлегше було б пояснити цей затяжний конфлікт психологічною несумісністю між членами і керівництвом уряду та народними депутатами України. Хоча, знову ж таки, що це за політики, які не можуть знайти спільної мови між собою? Мови не про якісь там особисті, кухонні справи, а про долю України, яка тільки-но спинається на ноги.

Попереду події, які важко прогнозувати. Але настирливо пульсує одна думка: фактично винесши вирок уряду, чи не винесли разом з тим народні депутати вирок і самим собі?

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ, парламентський оглядач.

ПЕРЕДКРИЗОВА СИТУАЦІЯ В КРИМСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

Бурхливо проходили засідання сесії Верховної Ради Криму впродовж двох останніх днів — 1 і 2 липня. Депутати затвердили бюджет республіки на 1992 рік. З великими труднощами прийняли закон «Про освіту». В ньому, зокрема, говориться, що державними мовами є російська, українська і кримськотатарська.

Знову було порушено питання про напад і жорстоке побиття невідомими 28 червня народного депутата Республіки Крим Вадима Колісниченка. Народний депутат Республіки Крим Борис Васильєв повідомив, що після злочину він разом з Колісниченком поїхав до лікарні. «В нашій присутності черговий лікар одержав команду по телефону від завідуючого Сімферопольським міським відділом охорони здоров'я не госпіталізувати Колісниченка; не зважаючи на те, що діаметри глибоких розсічень на голові становили 12 і 5 сантиметрів. І лише після втручання цілого ряду народних депутатів Колісниченка 1 липня нарешті поклали до лікарні. Стан здоров'я його зараз дуже тяжкий». Депутати створили парламентську комісію з розслідування цього злочину.

Сесія розглянула питання «Про референдум», яке сьогодні чи не найбільше хвилює кримчан. Висловлювалися різні думки, але більшість депутатів однозначно заявили, що референдум не потрібний, він пересварить кримчан різних національностей, і це зрештою може призвести до непередбачених наслідків. Пропонувалося також затвердити для референдуму другий бюлетень з питанням: «Чи підтверджуєте ви, що Республіка Крим входить у державу Україна і визначає свої відносини з нею на основі договору?» Подив депутатів викликала пропозиція представника Президента України в Севастополі, народного депутата Республіки Крим Івана Єрмакова перенести день референдуму на пізню осінь і одночасно з ним провести вибори Президента Криму і нової Верховної Ради. А народний депутат Республіки Крим Володимир Круглов заявив: «Незалежно від того, буде референдум чи ні, це вже не має ніякого значення. Незабаром прийде новий хазяїн в Росії, який через 3—4 місяці наведе порядок і в Криму, і на Україні». Окремі депутати виступили з непарламентською критикою голови Верховної Ради Криму Миколи Багрова, звинува-

(Закінчення на 10-й стор.).

Бажаючи вільно жити...

«Народ України, виражаючи суверенну волю, здійснюючи невід'ємне право на самовизначення, спираючись на тисячолітню історію українського державотворення.., бажаючи вільно жити в незалежній демократичній державі.., приймає цю Конституцію і проголошує її Основним Законом України».

Такими словами починається проект нової Конституції України, розроблений спеціально утвореною Комісією Верховної Ради України. Одним з останніх етапів перед прийняттям Основного Закону стало обговорення його проекту на міжнародному симпозіумі «Конституція незалежної України», який проходив з 3 по 5 липня у великому конференц-залі Академії наук у Києві.

Організований Асоціацією українських правників та Українською правничою фундацією, симпозіум зібрав знані міжнародні авторитети в галузі конституційного права — юридичного радника сенату США М. Девідсона, професора Кембріджського університету С. Палмер, завідуючого відділом міністерства юстиції Німеччини В. Гайда, суддю позовного суду провінції Онтаріо (Канада) В. Тарнопольського та інших.

Правники провели вісім робочих засідань, на яких обговорили основні розділи майбутнього Основного Закону. Порівнюючи конституційні системи своїх країн з розробленим Комісією Верховної Ради України проектом, зарубіжні експерти загалом дали йому високу оцінку.

Професор М. Тропер (Франція): Проект Конституції України ґрунтується на засадах демократії та поваги прав людини. Це буде Конституція, яка виведе вас з епохи тоталітаризму. Щоправда, проект потребує доопрацювання. В ньому багато непотрібної деталізації, деякі статті суперечать одна одній, а такі розділи, як «Територіальний устрій» та «Місцеве і регіональне самоврядування», ще дуже «сирі».

Професор Д. Стемптон (США): Нова Конституція нової України зможе стати довготривалим Основним Законом вашої країни, бо розроблена з урахуванням усіх аспектів життя суспільства. Але неприпустимо, щоб у проект закладалися такі «міни», як стаття 14, у якій йдеться про обмеження конституційних прав і свобод. Формулювання, що ці права і свободи можуть бути обмежені «в інтересах збереження загального добробуту, охорони державної або громадської безпеки», може бути використане будь-яким диктатором для придушення демократії. Потрібно всі винятки обмеження прав правничо чітко визначити.

Аналізуючи проект нової Конституції України, західні конституційні експерти наголошували на зайвій деталізації окремих його розділів. Але, як слушно зауважив суддя з Канади Володимир Тарнопольський, **«народу, який з часів монголо-татарської навали жив під чужоземним ярмом, потрібна саме така конкретна й деталізована Конституція, бо те, що на Заході вважається природним, для вас все ще є незвичним і новим».**

Багато говорилося на симпозіумі про майбутній парламент України — Національні Збори. Один з варіантів передбачає, що вони складатимуться з двох палат: Ради Депутатів і Ради Послів. Інший, однопалатний, залишає парламент без змін. Більшість учасників симпозіуму дійшла висновку, що кращим все ж є варіант двопалатних Національних Зборів як більш представницьких і демократичніших.

Душею симпозіуму, його головним організатором і натхненником був президент Асоціації українських правників і Української правничої фундації народний депутат України С. Головатий. Перед врученням на прощання учасникам симпозіуму пам'ятних подарунків він сказав: «Ви одержите на згадку витвори рук нашого талановитого народу. А ваша інтелектуальна праця на цьому симпозіумі допоможе Україні піти ще далі шляхом незалежності, демократії і свободи».

Матеріали міжнародного симпозіуму «Конституція незалежної України» буде надруковано в «Голосі України».

Анатолій БЕНЬ,

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Непопулярна тема

КОНВЕРСІЯ: ГЛУХО, ЯК У ТАНКУ

Пресу на це підприємство, зрозуміло, ніколи раніше не запрошували і не пускали. Майже все тут було позначено грифом «секретно». Часи змінилися, та, схоже, не на краще. «Завод імені Малишева», той самий, де був сконструйований найкращий танк другої світової війни — Т-34, сьогодні на грані повної зупинки. Конверсія, на яку ми покладали стільки надій, тут не прижилася. Танки з мотоциклами ніяк не в'яжуться. Зупинка виробництва військової техніки тягне й зупинку випуску товарів народного вжитку. І схоже, через рік-другий жоден журналіст сюди вже сам не захоче прийти — писати буде ні про що...

Четвертий рік триває проголошена війна високоефективному виробництву. Чи не час підрахувати втрати і прибрати з поля битви ідеї, що погано пахнуть!

БРОНЯ МІЦНА...

На території Східної Європи, від Уралу і до Берліна, стоїть на постаментах близько п'ятисот танків на честь воїнів-визволителів. Майже всі вони — знаменита «тридцятьчетвірка». І лише в одному місці, у дворі колишнього паровозобудівного заводу, а нині п'ятиорденоносного харківського виробничого об'єднання «Завод імені Малишева», на гранітному камені, що возвеличує зброю перемоги, є такий напис: «Создателям легендарного танка Т-34». Так, саме на цьому заводі понад піввіку тому було створено бойову машину, по праву названу пізніше істориками кращим танком другої світової війни.

Свого часу чи не всі керівники партії й уряду вважали своїм обов'язком побувати на знаменитому заводі. Гарним жестом тоді було залізти в тісний люк танка, прикріпити на фасаді заводоуправління черговий орден, підкинути кілька десятків мільйонів на оборонну могутність. Правда, про головного конструктора зброї перемоги М. Кошкіна все ніколи було згадати, віддати йому належне. Але згадали, «вручили» Зірку Героя, хоча й через п'ятдесят років після смерті...

Пресу на це таємниче підприємство, зрозуміло, ніколи не запрошували й ніколи не пускали. Тут майже все було позначено грифом «секретно». Навіть сама думка зазирнути краєм ока за його прохідну ще пару років тому вважалася крамолою. Тепер у розкритті «державної таємниці», здається, зацікавлені самі виробники танків.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СКАЗАВ: КЛЕПАЙМО КАСТРУЛІ

З року в рік упродовж піввіку «клепав» «Завод імені Малишева» непогані танки. А якщо бути точним — одні з кращих танків світу. І коли років чотири тому на заводі почули слово «конверсія», то багато хто тоді міркував: швидше небо впаде на голову і ріки потечуть у зворотному напрямку, ніж зникне потреба в нашій продукції. Якими наївними тепер здаються ці прогнози.

З початком широкомасштабної кампанії по «роззброєнню» ВПК першим добрячу прочуханку своєму любимому чаду влаштувало рідне відомство. Кажуть, колишній генеральний директор поплатився своєю посадою лише тому, що відмовився підписати авральний план на кількаразове збільшення випуску мирної продукції на непідготовленому для цього виробництві. Тепер уже всім зрозуміло, що завдання це було не тільки не реальне, а й абсурдне. А тоді, після заокеанських сенсаційних промов нашого генсека особливо роздумувати було ніколи. Генеральний сказав в ООН! Які можуть бути розмови! Встигай лише скорочувати і закривати... Сьогодні, здається, вже можна підвести деякі підсумки того процесу, що так, як нам здавалося, успішно пішов.

За кілька років так званої конверсії (на «оборонках» кажуть «диверсії») з ВО «Завод імені Малишева» звільнено, за деякими даними, близько 40 відсотків працюючих. Багато висококваліфікованих робітників, спеціалістів унікальних, рідкісних професій самі зробили заводу ручкою, побачивши, що все валиться. До середини вісімдесятих тут щороку виготовлялось кілька десятків найсучасніших, підкреслюю, на рівні кращих світових зразків танків, військових тягачів. Сьогодні їх виробництво, висловлюючись заводською термінологією, скорочено на кілька порядків. Чи не правда, цікавий вираз? Тет-а-тет мені пояснили, що він означає: завод перед загрозою припинення виробничого процесу.

Як і більшість оборонних підприємств, «Завод імені Малишева» випускав чимало «мирної» продукції. Варто сказати, що майже всі вітчизняні тепловози «бігають» на малишевських двигунах. Але і в цих цехах становище нині не краще. Вище благо для робітників колись найпрестижнішого в Харкові підприємства почути від начальника цеху, що завтра хоч якась, але робота ще буде... Інженери лише хитають головами: ніхто в світі не переводив одним махом танкове виробництво на випуск каструль.

КРАН СВІЙ У ДОШКУ, ДЕСЯТИМІЛЬЙОННИЙ

До каструль, правда, поки що не дійшло. Нещодавно запустили у виробництво дошку для прасування одягу. Гарна дошка, понад тисячу карбованців коштує... Сумнівів немає, що господарки краще на підлозі прасуватимуть, ніж викладуть за таку новинку місячну зарплату. Але це, так би мовити, відходи виробництва, а що замість танків?

Мотоцикли! Ні, не для прогулянок, для сільгоспробіт. Четверо коліс, на бездоріжжі непогано себе почуває і по накоченому шляху рухається з великою швидкістю. Може ця техніка і орати, боронувати, привести в рух різні механізми, перевезти вирощений урожай. Словом, якщо вірити головному інженеру машинобудівного заводу В. Галицькому, це не машина, а мрія сільського жителя. Ну й як, запитую, хапають селяни ці мотоцикли? Не дуже, відповідає, ціна кусається. Розмова ця відбулася пару тижнів тому, тоді «ЗИМ-350» коштував близько 40 тисяч карбованців. Тепер — 118. Налітай, народ, на свою мрію! Продавати мотоцикли дешевше підприємству невигідно — працювати собі на збитки.

Можна, звичайно, пофантазувати, понадіятися, що уряд знайде якісь дотаційні кошти і в мотоцикла з'явиться покупець, що, правда, малоймовірно. І не стільки тому, що цих коштів просто немає, скільки з тієї причини, що не схожий цей мотоцикл на ту техніку, яка «зробить погоду» на селі і нагодує нас досита. Але уявімо, що все буде саме так. У такому разі, запитую, можна вважати цю продукцію серйозним виробом для заводських потужностей? Навряд чи, кажуть заводські спеціалісти, — занадто дріб'язковий товар. А що стосується тих цехів, в яких виготовлялися танки, пояснюють далі, то в них можна виготовляти або танки, або нічого не виготовляти, зваливши дороге устаткування в металобрухт. Переладнати його просто неможливо. І третього тут, як мовиться, не дано.

А потужний кран на «танковому ходу»? — поправлять мене прихильники негайної демілітаризації. Що ж, час сказати кілька слів і про цю «диво-техніку», котра, як справедливо зазначають на заводі, не має світових аналогів. Дійсно, такі ідеї не в кожну голову прийдуть... Але залишимо іронію до кращих часів і спробуємо відповісти на одне просте запитання: хто замовив цей багатотонний, багатомільйонний кран, на яких роботах має намір його використати? Відповіді, як виявилося, нема, вірніше, вона така: будемо покупця шукати. А якщо не знайдемо? І ще. У військової техніки такого типу є один конструктивний недолік: невеликий моторесурс. Недоліком, щоправда, це назвати важко, життя у бойових машин, як відомо, коротке. Але то військова техніка, а це суперкран, який повинен «потіти» як мінімум з десяток літ, щоб відшкодувати затрачені на нього кошти. А він стільки, мабуть, не протягне. І конструктори, знаючи про це краще за мене, продовжують ставити в одну «упряж» і танк у десятки тонн, і кран.

ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ БІЛЯ ВЕРСТАТІВ

Народ на «Заводі імені Малишева» взагалі-то нічим не відрізняється від робочого люду інших підприємств. В обід хлібом не годуй, — дай «козла забити», після роботи — непогано було б пивця. Але й працювати тут вміють. Досі з ностальгією згадують напружений заводський ритм, коли по півдоби не виходили за прохідну. Ну й зарплата, кажуть, була відповідна. А тепер? На панчішній фабриці дівчатка більше одержують.

Побутує думка: ВПК — це такий собі кровожерний монстр, який вболіває лише за одне — наплодити якнайбільше зброї і всіх нас знищити. М'яко кажучи, це не зовсім відповідає дійсності. Починаючи від генерального директора і закінчуючи слюсарем це цілком, повірте, миролюбні люди, які б з великим бажанням виготовляли автомобілі, дитячі коляски, іграшки. Але оскільки вони поки що працюють на оборонному підприємстві, то резонно запитують: потрібен наш завод Україні чи не потрібен? Потрібні українській армії танки чи не потрібні? А коли згадати, що ВО «Завод імені Малишева» — це не тільки військова техніка, а й ціла родина різноманітних двигунів, то й справді мимоволі виникає запитання: а чи можна все це назвати конверсією?.. Адже зупинилося не лише виробництво спецтехніки, на межі зупинки й інші цехи.

Страйкувати малишевці поки що, здається, не збираються: що толку з тих страйків, хіба що уряд полякати, зарплату вибити не меншу, ніж у шахтарів. А хіба життя від цього поліпшиться? Ми хочемо трудитися і заробляти на гідне людини життя, сказали робітники, і не розуміємо, чому уряд, Верховна Рада позбавляють нас цього права. Невже демократія, незалежність, свобода, запитують вони, не означають дисципліну на виробництві і порядок у державі?

А МОЖЕ, ВСЕ-ТАКИ...

...танки? Знаю, що нариваюся на нищівну критику, і все ж спробую поставити кілька запитань і відповісти на них з точки зору здорового глузду.

Чи може сьогодні людство обійтися без армій? Недавні події, які запам'яталися нам як «Буря у пустелі», доводять, що із загальним роззброєнням поки що доведеться зачекати. І оскільки ми створюємо свою армію, а танки у ній, як відомо, відіграють не останню роль, то Україні начебто потрібен танковий завод? Ні, не без підстав зауважать опоненти, вистачить і тих, що є, на десятки років. Але згадаймо ще раз «бурю», в якій переміг не стільки військовий талант, скільки новітня техніка. Закрити повністю танкове виробництво, розігнати конструкторське бюро означає автоматично відстати не тільки в розвитку озброєння, а й у технічному прогресі.

Ну добре, скажуть мені ті ж опоненти, 5—10 штук на рік можна, але ж не 100—120. До речі, можна й більше, обладнання дозволяє. Але якщо ні, то скажіть, будь ласка, що з ним робити, воно ж, як уже було сказано, більше ні на що не годне? Викинути на металобрухт? Але ж це мільйони, мільярди, яких нам так не вистачає.

І останнє запитання. Чи стане на землі менше танків, якщо Україна повністю відмовиться від їх виробництва? Думаю, що ні. За законами ринку на попит обов'язково знайдеться пропозиція. Так, мовиться про торгівлю зброєю, про що ми останнім часом якось навіть соромимося говорити. Терпимо нужду, зазнаємо великих збитків, збираємо по світі милостиню і не виставляємо на ринок той товар, який би нам приніс солідні прибутки у твердій валюті. Не зрозуміло, чому ми раптом стали такими «миротворцями», якщо всі провідні держави світу, до компанії яких ми так прагнемо потрапити, й досьогодні успішно торгують різноманітним озброєнням. Не будемо продавати танки ми, їх продаватимуть інші. І в світі нічого не зміниться. А коли так, то, може, варто й нам разом з «великою сусідкою» припинити обопільне грюкання дверима, руйнацію економічного і оборонного потенціалу та зайнятися звичайними земними ділами. Хто знає, що нас чекає завтра...

А втім, я можу й помилятися.

Микола КОСИЙ.
Харків.

Фоторепортаж із ВО «Завод імені Малишева» дивіться на 9 сторінці.

Коментар

ГУД БАЙ, АМЕРИКО...

Наприкінці минулого тижня конгрес Міжнародної федерації футболу (ФІФА) на своєму засіданні в готелі «Раманда-Ренессанс» у Цюріху (Швейцарія) під головуванням свого президента, кавалера французького ордена Почесного легіону Жоао Авеланжа (Бразилія) розглянув питання про місце проведення чемпіонату світу 1998 року. Суперечку з Марокко легко виграла Франція. За неї проголосувало 12 із 19 членів виконкому ФІФА.

Отже, на полях Франції 1998 року, за умов подолання відбіркового бар'єру, зможе виступити й Україна, якій на цьому ж таки конгресі разом із Грузією, Білоруссю та Вірменією було надано статус постійного члена ФІФА.

А як же турнір у США-94? Адже у відбірковому турнірі у п'ятій європейській групі заявлено збірну СНД, яка вже «пішла в кращий світ» після шведського чемпіонату Європи. І тут, на думку багатьох, виконком ФІФА пішов хибним шляхом, віддавши місце СНД збірній Росії, назвавши її федерацію правонаступницею СРСР та СНД.

Між тим, останнім часом прозвучало чимало розумних пропозицій щодо розв'язання цієї непростої ситуації. Приміром, президенти федерацій футболу України та Грузії Віктор Банников і Нодар Ахалкаці пропонували найоптимальніший варіант: провести кваліфікаційний турнір за участю збірних країн, які протягом останніх років делегували гравців до збірної СРСР—СНД. Але все це було чомусь відкинуто.

— ФІФА взяла гріх на душу, — прокоментував рішення всесвітнього футбольного штабу головний тренер донецького «Шахтаря» Валерій Яремченко. — Вердикт, прийнятий у Цюріху, може додати вогню у й без того натягнуті відносини між Україною й Росією. Кому це, питається, потрібно? Чому футбольні діячі не виявилися гнучкішими, ніж політики? Дуже все це прикро і образливо. Не секрет, що протягом останніх 10—15 років свого існування збірна СРСР відсотків на 70 комплектувалася з українських футболістів...

Точку зору Яремченка поділили й інші провідні фахівці, зокрема Віктор Прокопенко, Леонід Колтун, Анатолій Заяєв, Юхим Школьников. Гадаю, що важко сьогодні знайти на Україні когось, хто б мав протилежну думку.

Отже, ФІФА віддала перевагу політичному, а не спортивному принципові вирішення гострої й болючої проблеми, визнавши Росію правонаступницею. Шкода, але що поробиш?

Лише тепер стає зрозумілим холодне й часом упереджене ставлення до України, Грузії, а раніше й Литви генерального секретаря ФІФА Йозефа Блаттера. Кажуть, що вони близькі приятелі з В'ячеславом Колосковим, відомим діячем, великим «другом» українського футболу, який до останнього сидить одразу на двох стільцях, обіймаючи посади керівників Асоціації федерацій СНД і Російської футбольної асоціації. А ще він, як відомо, віце-президент ФІФА. У таких випадках кажуть: своя рука — владика.

Було б, звичайно, смішно і неприродно, якби пан Колосков дбав не про власні інтереси, а про якісь там українські, грузинські тощо. Подібне можна сказати і про представника в Європейській футбольній асоціації (УЕФА) від колишнього СРСР, віце-президента цієї організації Миколу Ряшенцева. Вони з Колосковим клопоталися насамперед власним добробутом, своїм місцем під сонцем, яким поступатися ой як не хочеться...

Утім, слід віддати належне В'ячеславові Івановичу. Людина він розумна, кмітлива, вертка, далекоглядна. Й зовні він — джентльмен хоч куди. Нам би такого Колоскова (це вже без жартів) — і, можливо б, не говорили ми сьогодні: «Гуд бай, Америко!»

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Наші за кордоном

ЗАОКЕАНСЬКІ ОГЛЯДИНИ

Уже повідомлялося про те, що 27 червня національна збірна України з футболу провела перший у своїй історії матч на виїзді. Її суперником була збірна США.

Наші футболісти кілька днів тому повернулися додому. Про візит розповідає заступник голови Федерації футболу України Євген КОТЕЛЬНИКОВ:

— Після тижня тріпання нервів і невизначеності ми все ж вилетіли з Києва літаком до Нью-Йорка. Через різні непорозуміння ми вчасно не отримали американські візи. До нашої справи підключилася навіть канцелярія Президента Буша. І лише після цього в останній момент документи нарешті підготували.

У Нью-Йорку нас біля літака зустріли представники Федерації футболу США, відомий футбольний діяч Євген Чижович, голова Української спортової централі Америки й Канади Мирон Стебельський, керівники спортивного товариства «Чорноморська Січ». Дівчатка в українському національному вбранні піднесли нашим хлопцям букети квітів.

На автобусі вирушили до штату Нью-Джерсі. Розмістилися в готелі, господар якого і вся обслуга — українці. Отож, спілкуватися було легко, а для наших гравців перебування в США стало чудовим уроком... української.

Буквально кілька годин перепочили, підкріпилися і вирушили на університетський стадіон в місті Піскатавей. На трибунах зібралося 15 тисяч глядачів. Телебачення транслювало матч по всій території США.

Зворушливою була церемонія відкриття. Жіночий хор виконав Державні гімни України і США. Нам на рушниках піднесли хліб-сіль. І почалася гра, яку обслуговувала суддівська бригада з Ірландії. Мінімальна територіальна перевага була на боці американців. Але за числом гострих моментів ми не поступалися господарям. У першому таймі Сергій Щербаков одірвався в центрі поля від опікунів, але не зміг переграти воротаря Меола. Після перерви він же влаштував міні-спектакль, продемонструвавши тонку техніку. Сергій по прямій обіграв п'ятьох американських футболістів та голкіпера і... не влучив у порожні ворота. Але, незважаючи на це, трибуни влаштували овацію.

Результатом ми задоволені. Адже в американців досить сильна команда, яка дуже ретельно готується до чемпіонату світу. Нещодавно вона виграла міжнародний турнір за участю збірних Італії, Португалії та Ірландії. І до зустрічі з нами американці поставилися дуже серйозно.

Заробили ми й трохи грошей, які, почасти, відшкодували наші чималі витрати на поїздку.

Багатьох, мабуть, цікавить те, чому ж не відбувся другий запланований матч цього турне зі збірною Сальвадору? Тепер федерація футболу цієї країни розбирається з американською в тому, хто ж винен у зриві поєдинку. Коли все з'ясується, то винуватці мають нам оплатити матеріальні збитки.

Господарі влаштували для нашої делегації екскурсію Нью-Йорком. Побували ми навіть на даху найбільшого хмарочосу Емпайр стейт білдінг. Завітали до офісу Української спортової централі Америки й Канади. Пан Мирон Стебельський та його друзі й колеги влаштували нам по-справжньому родинний прийом, подарували прекрасний комплект ігрової форми.

Коли ми прощалися, то передали Федерації футболу США запрошення для національної збірної цієї країни відвідати Україну у зручні для неї дні вересня або жовтня.

* * *

НА ЗНІМКУ: збірна України перед матчем з футболістами США.

Футбол, перша ліга

За «Кривбасом» — «Верес»

Без несподіванок пройшли матчі заключного туру чемпіонату України. Хоча у Рівному початок матчу був інтригуючий. Футболісти «Галичини» після удару Волошина на 28-й хвилині повели в рахунку. Господарі зуміли відігратися на першій хвилині другого тайму. Це Ільїн застав зненацька воротаря гостей. А згодом двічі відзначився Мєхов (49 і 63). Та «Галичина» і після цього не здалася: Габа (74) скоротив розрив. «Верес» зцементував оборону і довів гру до перемоги — 3:2.

Мукачівський «Приладист», до останньої гри не втрачаючи надії, не зміг нав'язати «Поліссю» свою тактику на чужому полі. Господарям перемогу приніс влучний удар Шишкова на 21-й хвилині.

Вдало фінішували динамівці Києва, які приймали севастопольську «Чайку». На 13-й хвилині Валанчук з лінії штрафного майданчика спрямував м'яч у ворота. На 43-й хвилині оплески заслужив Бєлкін, обвівши п'ятьох суперників і не залишивши шансів воротареві. У другому таймі Таран (67) і Зав'ялов (81) довели рахунок до 4:0.

А от армійці Києва на останній матч до Олександрії вирішили не їхати. Шкода, що команда, де виступає багато талановитих гравців, так і не розкрила своїх можливостей.

«Кривбас» у ранзі команди вищої ліги виступав у Павлограді. Місцевий «Шахтар» вирішив довести своїм прихильникам, що він може на рівних грати з клубом, що увійшов до когорти найсильніших. І спочатку йому це вдалося. Вже на 8-й хвилині Шехватов забив гол, а на 44-й Аргудяєв знову примусив гостей розпочати з центру поля. Такий перебіг подій зачепив самолюбство «Кривбасу», і він додав у швидкості. На 53-й хвилині Гринь нагадав господарям, з ким вони мають справу, а на 76-й Филимонов чітко реалізував пенальті — 2:2. На більше «Кривбас» не претендував. До речі, це був 16 гол Филимонова, одного з найрезультативніших форвардів ліги.

Бойові нічиї зафіксовані у Стрию і Сєверодонецьку. «Скалі» лише за дві хвилини до фінального свистка вдалося уникнути поразки у грі з «Россю». Це Романишин врятував команду. А «Хімік», провівши м'яч на 24-й хвилині ударом Славинського, потім стримував атаки «Артанії». Та на 58-й хвилині удар Панича досяг мети — 1:1.

Ось результати інших матчів у першій групі: «Десна» — «Сталь» — 1:3, «Поділля» — «Кристал» (Чортків) — 1:0. У другій: «Ворскла» — «Азовець» — 0:0, «Шахтар»-2 (Донецьк) — «Кристал» (Херсон) — 4:1, «Вагонобудівник» — «Чорноморець»-2 — 0:0.

Отже, переможцем першої групи став «Верес», другої — «Кривбас». Ми вітаємо футболістів і тренерів цих команд із виходом до вищої ліги українського футболу.

У НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ

Національним банком України 4 липня 1992 року встановлено курс карбованця і купона до іноземних валют

1 австралійський долар	100-88
1 австрійський шилінг	12-56
1 англійський фунт стерлінгів	257-54
10 бельгійських франків	42-96
1 німецька марка	88-80
1 голландський гульден	78-43
1 датська крона	23-02
100 італійських лір	11-69
1 канадський долар	112-97
1 норвезька крона	22-59
1 долар США	134-80
1 фінська марка	32-48
1 французький франк	26-40
1 шведська крона	24-47
1 швейцарський франк	98-68
10 японських ієн	10-84
1 екю	181-17
10 іспанських песет	14-00
10 грецьких драхм	7-28
1 ірландський фунт	235-60
1 ісландська крона	2-46
1 кувейтський динар	467-41
10 ліванських фунтів	0-79
10 португальських ескудо	10-63
1 сингапурський долар	83-34
10 турецьких лір	0-20
1 естонська крона	11-10
КЛІРИНГОВИЙ ДОЛАР США ПО РОЗРАХУНКАХ ІЗ ІНДІЄЮ В 1992 РОЦІ	134-80

ВАЛЮТНИЙ КОЕФІЦІЄНТ КУПОНА ДО КАРБОВАНЦЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ НЕТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ СКЛАДАЄ 1,0.

Перехідна ліга

ЧУДОВА ВІСІМКА ВІДОМА

Закінчився чемпіонат України і серед команд, що виступали у перехідній лізі. Вони виборювали вісім путівок до першої ліги. Ось результати матчів заключного туру в групі А: «Газовик» — «Явір» — 0:0, «Дністер» — «Зірка» — 1:0; «Андезит» — «Олімпік» — 3:2, «Лисоня» — «Електрон» — 2:2. У групі Б: «Океан» — «Прометей» — 0:2, «Меліоратор» — «Бажановець» — 1:0, «Дружба» — «Гірник» — 3:0.

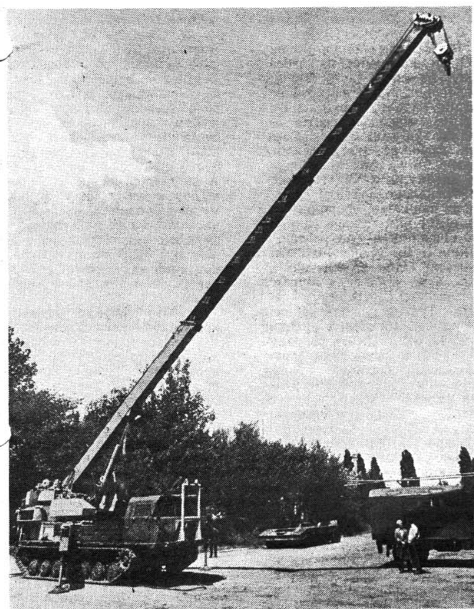
З підвищенням у класі можна привітати «Дністер» (Заліщики), «Газовик» (Комарне), «Явір» (Краснопілля), кіровоградську «Зірку», «Бажановець» (Макіївка), «Титан» (Армянськ), «Меліоратор» (Каховка) і «Дружбу» (Осипенко), яка, до речі, не програла жодного матчу.

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

МИНУЛА ВІЙНА—НЕМА РОБОТИ

Ну що, мужики, нудимося? Нема роботи... А цей перекур конверсією зветься? Та чи ви одні... У нас конверсія сьогодні в моді, в усі галузі з оборонки перекинулась. Он у селі бичків та курей порізали — годувати нічим — і теж на конверсію записали. Армія, мовляв, тепер зменшиться, навіщо стільки тримати. А про ту армію, що росте в кожного з вас, і забули.

Не доведи, Господи, того, що в Китаї було: спочатку всіх горобців вистріляли, а потім за кордоном їх купували. Ми сьогодні всі танки на метал пустимо, замість них мотоциклів наробимо, а потім у Заходу гуманітарної допомоги проситимемо. Бо мотоцикли наші за ціною на танки схожі. Казали, для села ці «ЗІМи» робляться. А виходить... Фермеру, щоб придбати такого, череду корів продати треба, та ще й з колгоспної зо дві телиці вкрасти, щоб на пальне копійчину знайти.

А кран такий навіщо ви вигадали? Стріла в небо. Щоб через рік-два борги державні на заморські кораблі вантажити? Звичайний не підніме?

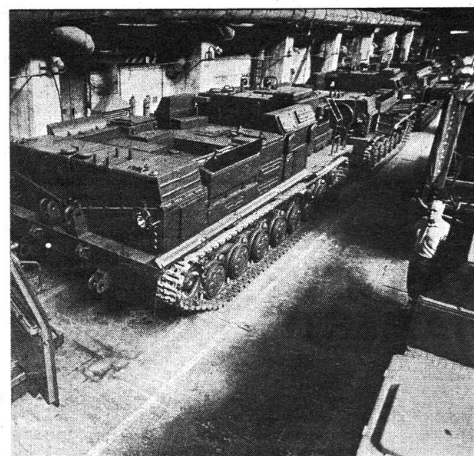
Отак, хлопці, буває, перекваліфікуєтеся з танків на сковорідки з кулеметом замість ручки та вертолітним двигуном, купите собі по одній і вйо, на Захід, там праця ваша ще й як знадобиться. Там конверсію на шкоду собі ніхто не робить. Там бізнес. І людей там поважають. Жоден спеціаліст вашого класу без роботи не сидить.

Та й не в цьому, зрештою, справа. І не в армії. Побачить народ, що минули війни та перебудови з розбудовами, скінчилася робота, і знову за вила візьметься, щоб чергову клепку в голову того, хто нагорі за це відповідає, вкласти. І почне нову війну, щоб з голоду не померти. Та чи буде від цього комусь краще?

Андрій БОЄЧКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Армія

У ПОЛОНІ «ЧОРНОГО» БІЗНЕСУ

ІНТЕРВ'Ю «ГОЛОСУ УКРАЇНИ» ДАВ НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ ВІЙСЬКОВОЇ КОНТРРОЗВІДКИ УПРАВЛІННЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПО ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ПОЛКОВНИК В'ЯЧЕСЛАВ ЧЕВИЧАЛОВ.

— У період становлення збройних сил України, коли в армії дисципліна і правопорядок поки що не на висоті, тіньова економіка намагається прибрати до своїх рук військові частини. Немало командирів та начальників цьому сприяють, стаючи на шлях свідомого порушення військових статутів та наказів командування, вступають у змови з так званими бізнесменами, разом з ними творять «чорні» справи під прикриттям вартового з автоматом, — сказав полковник Чевичалов.

— От свіжий приклад. Кілька днів тому, під час проведення оперативних заходів, ми одержали інформацію, що на складі однієї з військових частин протиповітряної оборони (яка, до речі, несе бойове чергування і має статус частини особливого режиму) «підприємці» з Азербайджану разом з командиром частини приховали 57 тонн цукру. Майже добу, як виявилося пізніше, 12 солдатів замість відпочинку після бойового чергування перевозили цей цукор із залізничного вокзалу у супроводі заповзятливих кавказців за КПП тієї частини, куди не лише цивільним особам, а й військовим без спеціальної перепустки вхід суворо заборонений. Між іншим, незважаючи на те, що «товар» навіть за державними цінами «потягне» щонайменше мільйонів на сім, солдатам за важку працю щедрі роботодавці заплатили аж по 100 купонів.

— Як варто розцінювати цей факт?

— Поки що як зловживання службовим становищем командира частини. Навіть ніякого формального договору про оренду складських приміщень не було укладено. А втім, про який договір може йти мова, якщо навіть ніяких документів на перевезення цукру з Черкас, як стверджують азербайджанці, теж немає.

Всі матеріали по цій справі будуть передані у відповідні органи для подальшого розслідування. Але мене турбує й те, що все це твориться на очах і руками молодих солдатів, наших синів, яким ми, призиваючи їх уже в Національну армію України, обіцяли, що з беззаконням і безпорядками в українській армії буде покінчено. І що ж можуть думати хлопці про наші збройні сили, коли не якість там «діди», а батьки-командири чинять свавілля.

— Чи можна говорити про те, що «дикий ринок» паразитує вже й в армійських частинах?

— На жаль. І підстав стверджувати саме це у мене є немало. Підпільно орендуються не лише складські приміщення. Наліво і направо роздається в оренду військове майно з правом подальшого його викупу. І це тоді, коли існує наказ міністра оборони про реалізацію майна частин, які скорочуються, або списаного надлишкового майна лише через комерційний центр при Міністерстві оборони. Нерідко в оренду за документами здаються, а потім продаються за безцінь списані автомобілі, йде торгівля зовсім новою технікою. Все це свідчить про те, що, відгородившись від цивільних правоохоронних органів неприступними брамами, нечисті на руку командири та начальники завдають і армії, і Україні в цілому значних економічних збитків. Але йдеться не лише про мільйони, а й про престиж українського війська. І цим негараздам треба негайно покласти край. Причому зловживання найчастіше трапляються не у військових училищах, не в звичайних армійських підрозділах, а саме у частинах особливого режиму, куди вхід навіть міліції (але не мафії) наглухо закритий...

— Напевно, не від доброго життя військові люди стають на шлях порушення законності?..

— Якраз навпаки. У тих частинах, які, наприклад, виходять з «гарячих точок», передислоковуються з інших місць, жодних подібних злочинів не зафіксовано. Їхнім військовослужбовцям не до цього — знайти б якесь житло, влаштувати дітей, дружину, самому утриматися на службі. Не можна у зловживанні службовим становищем звинуватити й найменш соціально захищених військовослужбовців, молодший офіцерський склад. Але непогано влаштовані і забезпечені окремі старші офіцери, командири, начальники, якщо їх не зупинити, здається, готові продати за гроші не лише військове майно.

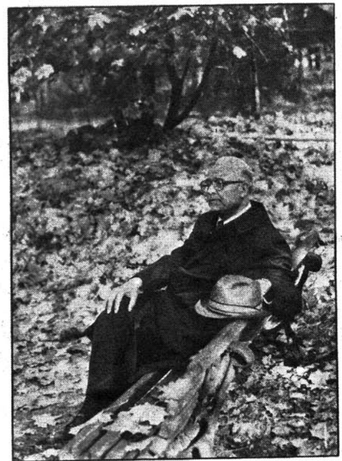
Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харків.

КУЛІ НЕ МИНАЛИ ГОЛІВОНЬКИ НАШІ

Багряними шляхами

На Придесенні, крім відомих партизанських загонів О. Федорова, діяла ще й «Чернігівська Січ». Про неї — жодної згадки в історичній, мемуарній українській літературі.

Під час Шевченківських свят на Чернігівщину завітав професор української мови та літератури Альбертського університету (Канада) Яр СЛАВУТИЧ. На прес-конференції в будинку обласної державної адміністрації він обмовився про те, що в роки війни партизанив на Придесенні. «Ви перебували у з'єднанні Федорова?» — запитав його після конференції. «Ні, що ви,— заперечив він,— ми воювали за самостійну Україну. Наш загін називався «Чернігівська Січ». Заінтригований почутим, я попросив шановного гостя дати інтерв'ю «Голосу України».

— Пане Яре, як утворилася «Чернігівська Січ»?

— Німці оточили на Чернігівщині великі військові сили червоних. Наше командування було бездарне. Ніхто не знав, що робити, як діяти. Ось тоді на півночі області й зорганізувалась українська група оточенців на чолі з полковником Стрільцем. До неї потрапив і я.

— Ви були теж офіцером?

— У 1940 році я закінчив Запорізький педінститут і відразу був направлений в інженерно-саперну школу при 375-й дивізії, що дислокувалася у Могильові. Війну зустрів у званні молодшого лейтенанта, командував ротою. Тому, очевидно, і був призначений у партизанському загоні командиром роти.

— Кого Стрілець брав до себе в загін?

— Військових, і лише українців. Він мріяв створити основу української армії. Ми вирішили боротися за самостійну Україну, незалежну від Гітлера і Сталіна.

— Ці переконання у вас сформувались у загоні чи раніше?

— Всі ми добре знали, що натворив Сталін з Україною. У 1932 році мене в чотирнадцять літ арештували разом з батьком і повезли на заслання, а хутір Жученки, де ми жили, енкаведисти знищили. Ризикуючи власним життям, я втік через прорізану дірку у вагоні. Знайшов матір у сусідньому селі. А потім почався голод. Від нього померли сестричка Галя, бабуся, дід. Дід, помираючи, підкликав мене до себе і наказав вижити за будь-яку ціну, емігрувати і розповісти всьому світу, як Москва нищила Україну. І таких людей, що подібне пережили, у вагоні зібралося чимало.

— «Чернігівська Січ» брала участь у бойових операціях?

— Ми намагалися не наражати населення на небезпеку, як це часто робили федоровці. Адже нацисти нещадно карали мирних жителів за вбитих солдатів — спалювали цілі села. Саме так загинула моя дружина Уляна. Вона вранці народила дитину, а в обід гітлерівці безжально спалили село... Вели, звичайно, оборонні бої, бо німці намагалися викурити січовиків з баз розташування, а ми їх постійно змінювали. Одна з них, пам'ятаю, була біля села Мурав'ї в Новгород-Сіверському районі. Трагічно завершився напад на військовий ешелон у 1942 році. Ми не розрахували, що в ньому буде їхати військова частина. Тривав нервівний, запеклий бій. Німців полягло багато, але й близько сорока січовиків загинуло біля залізничного полотна. Я був перед цим сильно травмований смертю дружини, а тут ще й загибель стільких друзів... Про славних героїв я у ті дні написав вірша.

Спочатку «Чернігівська Січ» налічувала до сотні бійців. А весною 1943 року ми мали вже 700 січовиків. Щоправда, під осінь кількість їх зменшилася втричі — з наближенням фронту люди боялися, що їх переслідуватимуть. Тому в нас навіть ніхто не називав свого справжнього прізвища. Адже за «самостійництво» сталінські кати могли розстріляти сім'ю.

— Ваш загін контактував з партизанами Федорова?

— У 1942 році вони намагалися вийти на «Чернігівську Січ». Наш головнокомандуючий Стрілець доручив мені та ще одному січовику вести переговори. Дізнавшись, що я пишу вірші, федоровці прислали на таємну зустріч поета Платона Воронька, який почав агітувати переходити у з'єднання. Оскільки наше командування висловилося загалом проти об'єднання загону з ними, я йому про це й сказав. У січовиків і федоровців були різні цілі. Сталінська «свобода» нас не приваблювала. А за ідеї самостійної України нас ліквідували б. У цьому переконалися у 1943 році, коли після переговорів з федоровцями відразу на один наш рій було вчинено провокаційний напад, який ледь не завершився для нього трагедією.

— Що робили січовики, коли наблизився фронт?

— Зваживши на обставини, ми вирішили самоліквідуватися. Частина хлопців пішла шукати загони УПА, інші вирішили повернутися до Червоної Армії. Ці січовики відразу були заарештовані і потрапили до СМЕРШу. Невдовзі їх погнали з дерев'яними гвинтівками в атаку на німецькі окопи. Ззаду підганяли енкаведисти. Всі наші друзі там і полягли.

— Як склалася, пане Яре, ваша доля після «Чернігівської Січі»?

— Я вже не воював, став цивільним. Постарався виконати заповіт діда — емігрував. Це був важкий, тернистий шлях, але я його подолав. Понад тридцять років викладав українську мову в США та Канаді. У 1955-му видав перший мартиролог української літератури «Розстріляна муза». Маю у своєму доробку дванадцять збірок поезії, сім підручників з української мови, шість літературознавчих книжок.

Інтерв'ю вів
Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ПЕРЕДКРИЗОВА СИТУАЦІЯ В КРИМСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

(Закінчення. Початок на 6-й стор.).

чували в начебто нехтуванні ним волевиявлення виборців, вимагали відставки, всіляко ображали.

Пізно ввечері 2 липня почалося голосування. Менш як половина депутатів висловилася за перенесення дати референдуму на пізніший час. Ще менше — за проведення референдуму 2 серпня з включенням другого бюлетеня. І зовсім вже мало голосів набрала пропозиція про поєднання референдуму з виборами Президента і Верховної Ради Криму. Врешті-решт сесія вирішила визначитися з варіантом, що найчастіше висловлювався у виступах депутатів: оголосити мораторій на Закон Верховної Ради Криму від 5 травня 1992 року про проведення референдуму до приведення законодавчих актів Криму у відповідність з Конституцією України та її законодавством. 11 народних депутатів, що представляють Республіканський рух Криму, на знак протесту покинули зал. Для прийняття позитивного рішення не вистачило 17 голосів.

Потім виступив Микола Багров. Він сказав: «Я просив би депутатів дотримуватися етики, в тому числі й по відношенню до мене. Прошу мандатну комісію нарешті розпочати роботу. Думаю, що нам нема сенсу продовжувати роботу. Давайте збереємося на своє засідання у вівторок, 7 липня, о 10 годині ранку і почнемо роботу з ситуації, в якій ми опинилися».

Чи вдасться депутатам вийти з глухого кута? Адже ситуація в парламенті склалася передкризова.

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Крим.

Бавовна - завжди!

ПОКУПЦЯМ РЕАЛЬНОГО ТОВАРУ

Організація реалізує за безготівковим розрахунком оптові партії товару зі складу в Харкові.

Бавовняні тканини:

СИТЕЦЬ (80 см) за 55 крб/м

СИТЕЦЬ (100 см) за 60 крб/м

БЯЗЬ (85 см) за 55 крб/м

Податок на добавлену вартість включено у ціну товара

За купівлю крупних партій надаємо знижку до 10%.

Можлива поставка під конкретне замовлення з доставкою покупцеві протягом одного-двох тижнів після оплати.

Довідки телефонами: (0572) 942-966, 941-677 (факс)

МИ БАЖАЄМО, ЩОБ ВИ ЗВЕРНУЛИСЬ ДО НАС І НАСТУПНОГО РАЗУ!

ШАРА, СЕНЬОРЫ!

Новейшие PC/AT 286 и 386 фирмы Everest (USA) берете сегодня, а "деревянные" денежки возвращаете по частям — полгода.

В Торговом Доме ИТО продают

КОМПЬЮТЕРЫ В РАССРОЧКУ!

Достаточно заглянуть в Киеве на Майдан Нэзалэжности, 2 или позвонить по тел. (044) 229-80-95
229-83-76

Еще здесь меняют б/у PC/AT 286 на новые AT 386.

Нигде кроме как в Торговом Доме ИТО

Formula

УВАЖАЕМЫЕ ГОСПОДА!

Совместное украинско-итальянское предприятие

«КРАЯН-ИНТЕРНЕШНЛ»

реализует и сдает в аренду (включая «ЛИЗИНГ») гамму стреловых самоходных кранов на спецшасси автомобильного типа и пневмоходу, с дизель-гидравлическим и дизель-электрическим приводами, телескопическими и решетчатыми стрелами, грузоподъемностью от 25 до 80 тонн, обладающие грузовыми характеристиками, которые отвечают самым высоким требованиям.

АРЕНДА

предусматривает (по желанию заказчика) обслуживание кранов высококвалифицированными специалистами, что позволяет выполнять сложнейшие крановые операции с высоким качеством и поддерживать арендуемую технику постоянно в рабочем состоянии. При большой партии арендуемых кранов на месте их базировки организуются консигнационные склады запчастей для оперативного ремонта кранов.

Если у вас уже есть грузоподъемные краны и вы нуждаетесь в высококвалифицированных специалистах (имеющих опыт работы практически на всех типах стреловых колесных кранов), наше СП направит своих специалистов для обслуживания вашей техники. Квалификация направленных вам специалистов даст возможность не только выполнять быстро и качественно работу, но и в случае необходимости производить техническое обслуживание и мелкий ремонт кранов.

БУДЕМ РАДЫ СОТРУДНИЧАТЬ С ВАМИ!

Наши реквизиты: адрес — Украина, 270017, г. Одесса, ул. Авиационная, 18;
телекс — 232214 КРАН;
телефон — (0482) 60-29-57;
телефакс — (0482) 61-91-06.

«ПЕЖО» дає вам статус, надійність, впевненість, а також свідчить про ваш бездоганний смак.

Генеральний імпортер *«Ілта Трейд Файненс С. А.»* продає зі складів у Києві та здійснює поставку за індивідуальними замовленнями легкових автомобілів і мікроавтобусів «ПЕЖО», забезпечує їх гарантійне та післягарантійне обслуговування.

За бажанням замовника автомобілі та мікроавтобуси можуть обладнуватися дизельними або карбюраторними двигунами.

Оплата у ВКВ, обслуговування — за карбованці.

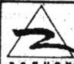
Телефон у Києві: (044) 229-44-09.

ФІРМА КУПИТЬ ВКВ за безготівковим розрахунком.

Тел.: (032-2) 75-19-98.

ГОСТИНИЦА "Чайка" (г. Киев)
Льготные цены, столовая
Тел.: (044) 444-21-46

Днепропетровское малое предприятие «Полимер» изготавливает кислостойкие емкости из технического винипласта по заказам потребителей. Справки по телефону в Днепропетровске: 65-95-92 (с 9.00 до 17.00).

НВП "Зодіак" пропонує оргтехніку провідних фірм Заходу
НИЗЬКІ ЦІНИ, ОПТОВА СКИДКА

Комп'ютери 386/387 SX, 20Мгц, 2МБ, 120МБ/18мс, 5.25", ULTRA VGA, миша. Ціна: без принтера = 310-325 т.крб., з принтером Хюндай 920 = 340-355 т.крб., а також комплектуючі до них.

Радіотелефони AT&T 4400 (США), радіус зв'язку 500 м, селекторний зв'язок INTERCOM, повтор останнього номера, сучасний дизайн, ціна 10,5-12,0 т.крб.

Телефони-автовідповідачі багатофункціональні фірма SONY, марка IT-A750, ціна 16-20 т.крб.

Оптовим покупцям встановлені призи— автомашина BMW-520 і моноблок ORION Combi 3690

НАША АДРЕСА: 252113, Київ, вул. Пархоменка, 53, тел. (044) 446-73-86, 446-78-12

«ПЫЛЕСОС»

Фирма «Темп» реализует промышленные пневматические пылесосы «Темп-II».

Тел.: 213-03-13, 213-14-84.
Факс: 274-42-65
Телетайп 631251 «РАЙДА».

ЗАКОН У

ПРО ОХОРО

Цей Закон регулює відносини між власником або уповноваженим ним органом (надалі — власник) і працівником з питань безпеки, гігієни праці й виробничого середовища, встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні та визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їхнього життя і здоров'я в процесі трудової діяльності.

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття охорони праці

Охорона праці — це діюча на підставі відповідних законодавчих та інших нормативних актів система соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, що забезпечують безпеку, збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія Закону поширюється на всі підприємства, установи й організації незалежно від форм власності та видів їхньої діяльності (надалі — підприємство) та працюючих на цих підприємствах.

Стаття 3. Законодавство про охорону праці

Законодавство про охорону праці складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України та інших нормативних актів.

У разі коли міжнародними договорами або угодами, в яких бере участь Україна, встановлено більш високі вимоги до охорони праці, ніж ті, що передбачені законодавством України, то застосовуються правила міжнародного договору або угоди.

Стаття 4. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

пріоритету життя і здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності підприємства, повної відповідальності власника за створення безпечних і нешкідливих умов праці;

комплексного розв'язання завдань охорони праці на базі національних програм з цих питань та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень науково-технічного прогресу, діяльності у галузі охорони навколишнього природного середовища;

забезпечення координації діяльності державних органів, установ, організацій та громадських об'єднань, що вирішують різні аспекти охорони здоров'я, гігієни й безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між власниками та працівниками (їхніми представниками), між усіма соціальними групами при прийнятті рішень з охорони на місцевому та державному рівнях;

міжнародного співробітництва в галузі охорони праці, використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і безпеки праці.

Стаття 5. Права іноземних громадян і осіб без громадянства на охорону праці

Іноземні громадяни і особи без громадянства, які працюють на підприємствах, розташованих на території України, мають такі ж права на охорону праці, як і громадяни України.

РОЗДІЛ II. ГАРАНТІЇ ПРАВА ПРАЦІВНИКІВ НА ОХОРОНУ ПРАЦІ

Стаття 6. Гарантії права працівників на охорону праці при укладенні трудового договору

Умови трудового договору не можуть містити положень, які не відповідають законодавчим та іншим нормативним актам з охорони праці, що діють в Україні.

При укладенні трудового договору працівник має бути проінформований власником під розписку про умови праці на підприємстві, наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які поки що не можуть бути усунені відомими засобами, та про його права на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і положень колективного договору.

Забороняється прийняття на роботу, протипоказану працівникові за станом здоров'я.

Стаття 7. Гарантії права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві

Умови праці на робочому місці, рівень безпеки технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови, де він працює, повинні відповідати вимогам нормативних актів з охорони праці.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для оточуючих людей. Факт наявності такої ситуації підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства з участю представників профспілки, а в разі виникнення конфлікту — відповідним органом державного нагляду за охороною праці.

За період простою з цих причин працівникові виплачується компенсація згідно з законодавством.

Працівників, які за станом здоров'я потребують надання легшої роботи, власник повинен відповідно до медичного висновку перевести, за їх згодою, на таку роботу тимчасово або без обмеження строку.

Оплата праці при переведенні працівників за станом здоров'я на легшу нижчеоплачувану роботу або виплата їм допомоги по соціальному страхуванню провадяться згідно з законодавством.

Стаття 8. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань

Усі працівники підлягають обов'язковому соціальному страхуванню власником від нещасних випадків і професійних захворювань.

Страхування здійснюється в порядку і на умовах, що визначаються законодавством.

Стаття 9. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, мають право на одержання безплатно лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів, газової солоної води, на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочену тривалість робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці в підвищеному розмірі та на інші пільги і компенсації, що надаються в передбаченому законодавством порядку.

Підприємства можуть за власні кошти додатково встановлювати колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникам пільги і компенсації, не передбачені чинним законодавством.

Протягом дії трудового договору власник повинен надавати працівникові повну інформацію про можливі зміни у виробничих умовах та в розмірах пільг і компенсацій, включаючи й ті, що надаються йому додатково.

Стаття 10. Видача працівникам спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, змиваючих та знешкоджуючих засобів

На роботах із шкідливими умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або здійснюваних у несприятливих температурних умовах, працівникам видаються безплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також змиваючі та знешкоджуючі засоби.

Власник зобов'язаний організувати утримання засобів індивідуального захисту відповідно до санітарно-гігієнічних норм.

Власник компенсує працівникові витрати на придбання спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушено і працівник був змушений придбати їх за власні кошти. У разі дострокового зносу цих засобів не з вини працівника власник зобов'язаний замінити їх за свій рахунок.

Стаття. 11. Відшкодування власником шкоди працівникам у разі ушкодження їхнього здоров'я

Власник зобов'язаний відшкодувати працівникові шкоду, заподіяну йому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, у повному розмірі втраченого заробітку відповідно до законодавства, а також сплатити потерпілому (членам сім'ї та утриманцям померлого) одноразову компенсацію. При цьому пенсії та інші доходи, одержувані працівником, не враховуються.

Розмір одноразової компенсації встановлюється колективним договором (угодою, трудовим договором). Якщо відповідно до медичного висновку у потерпілого встановлено стійку втрату працездатності, ця компенсація повинна бути не менше суми, визначеної з розрахунку середньомісячного заробітку потерпілого за кожен процент втрати ним професійної працездатності.

У разі смерті потерпілого розмір одноразової компенсації повинен бути не менше п'ятирічного заробітку працівника на його сім'ю і, крім того, не менше однорічного заробітку на кожного утриманця померлого, а також на його дитину, яка народилася після смерті.

Якщо нещасний випадок трапився внаслідок невиконання потерпілим вимог нормативних актів з охорони праці, розмір одноразової компенсації може бути зменшено на процент вини потерпілого в порядку, що визначається трудовим колективом, власником та профспілковим комітетом підприємства.

Власник відшкодовує також потерпілому витрати на лікування (в тому числі санаторно-курортне), протезування, по догляду за ним та інші види медичної і соціальної допомоги відповідно до медичного висновку, що видається в установленому порядку.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігається місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або визнання їх у встановленому порядку інвалідами. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи власник зобов'язаний забезпечити відповідно до медичних рекомендацій його перепідготовку і працевлаштування, встановити пільгові умови та режим роботи.

Якщо власник не має можливості працевлаштувати на своєму підприємстві осіб, які частково втратили працездатність, але не стали інвалідами, він зобов'язаний відрахувати цільовим призначенням до державного фонду сприяння зайнятості населення кошти у розмірі середньорічної заробітної плати працівників за кожне нестворене робоче місце для таких осіб. Працевлаштування цих осіб здійснюється державною службою зайнятості населення.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до загального стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і у пільгових розмірах.

Стаття 12. Перегляд і неоподаткування розміру шкоди, що відшкодовується

У разі зміни вартості життя потерпілі мають право на перегляд розміру відшкодування шкоди. Порядок перегляду визначається Кабінетом Міністрів України.

Розмір відшкодування шкоди і розмір одноразових компенсацій, що сплачуються потерпілому (або членам сім'ї та утриманцям померлого), не підлягають оподаткуванню.

Стаття 13. Відшкодування моральної шкоди

Відшкодування моральної шкоди провадиться власником, якщо небезпечні або шкідливі умови праці мали наслідком моральну втрату потерпілого, призвели до порушення нормальних його життєвих зв'язків, вимагають від нього додаткових зусиль для організації свого життя.

Відшкодування моральної шкоди можливе без втрати потерпілим працездатності.

Розмір відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від конкретних обставин.

Стаття 14. Гарантії охорони праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних або робіт по санітарному та побутовому обслуговуванню), а також залучення жінок до перенесення і пересування речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, а також граничні норми перенесення й пересування важких речей жінками встановлюється законодавством.

Не допускається залучення жінок до робіт у нічний час, за винятком окремих галузей і виробництв, де це викликано особливою необхідністю. Власник зобов'язаний визначити необхідний термін і забезпечити поступове вивільнення жінок з цих робіт.

Перелік галузей і виробництв, де у винятковому порядку дозволяється залучати жінок до робіт у нічний час, установлюється Кабінетом Міністрів України за погодженням з профспілками.

Вагітні жінки відповідно до медичного висновку і медичних рекомендацій переводяться на час вагітності на іншу, легку роботу із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою, якщо він виявився нижчим від заробітку, який вони одержували до переведення. Власник повинен організувати для працевлаштування вагітних жінок спеціальні цехи, дільниці або робочі місця, створивши на них умови праці відповідно до медичних рекомендацій.

До вирішення питання про надання вагітній жінці в установленому порядку іншої, легкої роботи, що виключає вплив на її здоров'я несприятливих виробничих факторів, вона підлягає вивільненню від основної роботи із збереженням середнього заробітку за всі пропущені з цих причин робочі дні за рахунок власника.

Стаття 15. Гарантії охорони праці неповнолітніх

Забороняється застосування праці неповнолітніх, тобто осіб молодше вісімнадцяти років, на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах.

Забороняється також залучати неповнолітніх до перенесення і пересування речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх, а також граничні норми перенесення і пересування важких речей неповнолітніми встановлюється законодавством.

Неповнолітні приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і до досягнення двадцятиоднорічного віку щороку підлягають обов'язковому медичному оглядові.

Забороняється залучати неповнолітніх до нічних та надурочних робіт.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються чинним законодавством.

Стаття 16. Охорона праці інвалідів

У випадках, передбачених законодавством, власник зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштувати інвалідів відповідно до медичних рекомендацій, встановити неповний робочий день або неповний робочий тиждень і пільгові умови праці на прохання інвалідів.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт

у нічний час
ди не допуска
Інваліди
громадяни
ються, як п
ціальних пі
цехах і на в
ницях, де пов
додаткові за
праці, що в
цифічним ос
категорії пра

РОЗДІЛ І
ЦІЯ ОХОРО
ВИРОБНИЦ

Стаття 17.
роною пра
стві та ов

Власник з
рити безпеч
умови праці
структурному
робочому м
до вимог но
а також заб
жання прав
рантованих
про охорону

З цією ме
створює
би і приз
осіб, які з
рішення кон
охорони пр
посадові ін
ні об зки
повід ніст
покладених

розробляє
комплексні
сягнення в
мативів з
впроваджую
гресив е
нення кі
соби механ
тизації вир
ергономіки,
свід з охор

забезпечу
чин, що
нещасних
сійних захв
нання проф
дів, визнач
за підсумка
вання;

організов
лабораторні
умов праці,
чих місць
нормативни
рони ац
строки, щ
законодавст
їх підсумк
до усуненн
шкідливих
робничих ф

розробля
положення,
акти з охор
ють у меж
та встано
виконання
працівників
приміщення
майданчика
цях, відпо
зевих і галу
актів з охо

забезпеч
троль за
цівниками
процесів,
ня з маши
устаткуван
засобами в
ристанням
ного та і
хисту, вик
повідно д
праці;

організов
безпечних
співробітни
ми у гал
ці;

вирішує
що випли
цього Зак
мативних
праці.

При від
тивних ак
ці вимог,
конати д
безпечних

нодавством
можуть за
додатково
олективним
ю, трудо-
рацівникам
ції, не пе-
законо
трудового
повинен
кові повну
можливі
умовах
ць і ком
ючи й ті;
ду додат-

дача пра-
цу, інших
ного захис-
а знешкод-

шкідливими
також ро-
із забруд-
нованих у
пературних
кам вида-
за вста-
ми спеці-
спеціальне
собі інди-
у, а також
шкоджуючі

заний ор-
аиня засо-
захисту
нітарно-гігі-

нсує пра-
на прид-
та інших
ьного за-
тановлений
идачі цих
і праців-
придбати
ти. У разі
су цих за-
працівника
замі-
ахунок.
шкодування
працівни-
дження їх-

'язаний від-
икові шко-
му каліцт-
ушкоджен-
в'язаним з
дових обо-
розмірі
ітку відпо-
давства, а
потерпіло-
та утри-
го) одноpa-
ію. При
інші до-
працівни-
і.
зової ком-
ку ко-
ором (уго-
договором).
до медич-
потерпіло-
тійку втра-
ті, ця ком-
а бути не
изначеної з
дньомісячно-
отерпілого за
втрати ним
здатності.
потерпілого
вої компен-
ти не мен-
заробітку
ого сім'ю і,
енше одно-
у на кож-
померлого,
го дитину,
після смер-

ний випадок
ок невико-
вимог
з охорони
одноразової
е бути змен-
вини по-
порядку, що
удовим ко-
сником та
комітетом

кодовує та-
витрати на
му числі са-
), протезу-
за ним та
ду і соціаль-

ПРОЕКТ

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

ної допомоги відповідно до медичного висновку, що видається в установленому порядку.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігається місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або визнання їх у встановленому порядку інвалідами. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи власник зобов'язаний забезпечити відповідно до медичних рекомендацій його перепідготовку і працевлаштування, встановити пільгові умови та режим роботи.

Якщо власник не має можливості працевлаштувати на своєму підприємстві осіб, які частково втратили працездатність, але не стали інвалідами, він зобов'язаний відрахувати цільовим призначенням до державного фонду сприяння зайнятості населення кошти у розмірі середньорічної заробітної плати працівників за кожне нестворене робоче місце для таких осіб. Працевлаштування цих осіб здійснюється державною службою зайнятості населення.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до загального стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і у пільгових розмірах.

Стаття 12. Перегляд і неоподаткування розміру шкоди, що відшкодовується

У разі зміни вартості життя потерпілі мають право на перегляд розміру відшкодування шкоди. Порядок перегляду визначається Кабінетом Міністрів України.

Розмір відшкодування шкоди і розмір одноразових компенсацій, що сплачуються потерпілому (або членам сім'ї та утриманцям померлого), не підлягають оподаткуванню.

Стаття 13. Відшкодування моральної шкоди

Відшкодування моральної шкоди провадиться власником, якщо небезпечні або шкідливі умови праці мали наслідком моральну втрату потерпілого, призвели до порушення нормальних його життєвих зв'язків, вимагають від нього додаткових зусиль для організації свого життя.

Відшкодування моральної шкоди можливе без втрати потерпілим працездатності.

Розмір відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від конкретних обставин.

Стаття 14. Гарантії охорони праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних або робіт по санітарному та побутовому обслуговуванню), а також залучення жінок до перенесення і пересування речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, а також граничні норми перенесення й пересування важких речей жінками встановлюються законодавством.

Не допускається залучення жінок до робіт у нічний час, за винятком окремих галузей і виробництв, де це викликано особливою необхідністю. Власник зобов'язаний визначити необхідний термін і забезпечити поступове вивільнення жінок з цих робіт.

Перелік галузей і виробництв, де у винятковому порядку дозволяється залучати жінок до робіт у нічний час, установлюється Кабінетом Міністрів України за погодженням з профспілками.

Вагітні жінки відповідно до медичного висновку і медичних рекомендацій переводяться на час вагітності на іншу, легку роботу із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою, якщо він виявився нижчим від заробітку, який вони одержували до переведення. Власник повинен організувати для працевлаштування вагітних жінок спеціальні цехи, дільниці або робочі місця, створивши на них умови праці відповідно до медичних рекомендацій.

До вирішення питання про надання вагітній жінці в установленому порядку іншої, легкої роботи, що виключає вплив на її здоров'я несприятливих виробничих факторів, вона підлягає вивільненню від основної роботи із збереженням середнього заробітку за всі пропущені з цих причин робочі дні за рахунок власника.

Стаття 15. Гарантії охорони праці неповнолітніх

Забороняється застосування праці неповнолітніх, тобто осіб молодше вісімнадцяти років, на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах.

Забороняється також залучати неповнолітніх до перенесення і пересування речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх, а також граничні норми перенесення і пересування важких речей неповнолітніми встановлюються законодавством.

Неповнолітні приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і до досягнення двадцятиоднорічного віку щорічно підлягають обов'язковому медичному оглядові.

Забороняється залучати неповнолітніх до нічних та надурочних робіт.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються чинним законодавством.

Стаття 16. Охорона праці інвалідів

У випадках, передбачених законодавством, власник зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштувати інвалідів відповідно до медичних рекомендацій, встановити неповний робочий день або неповний робочий тиждень і пільгові умови праці на прохання інвалідів.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час без їхньої згоди не допускається.

Інваліди на зір та глухі громадяни працевлаштовуються, як правило, на спеціальних підприємствах, у цехах і на виробничих дільницях, де повинні вживатися додаткові заходи з безпеки праці, що відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

РОЗДІЛ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЦТВІ

Стаття 17. Управління охороною праці на підприємстві та обов'язки власника

Власник зобов'язаний створити безпечні й нешкідливі умови праці в кожному структурному підрозділі і на робочому місці відповідно до вимог нормативних актів, а також забезпечити додержання прав працівників, гарантованих законодавством про охорону праці.

З цією метою власник:

створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує посадові інструкції про їхні обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених функцій;

розробляє і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів з охорони праці, впроваджуючи більш прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, передовий досвід з охорони праці тощо;

забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, і виконання профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками їх розслідування;

організовує проведення лабораторних досліджень умов праці, атестації робочих місць на відповідність нормативним актам з охорони праці в порядку і строки, що встановлюються законодавством; вживає за їх підсумками заходів щодо усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів;

розробляє і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях, відповідно до міжгалузевих і галузевих нормативних актів з охорони праці;

забезпечує постійний контроль за додержанням працівниками технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог охорони праці;

організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці;

вирішує інші питання, що випливають з вимог цього Закону та інших нормативних актів з охорони праці.

При відсутності в нормативних актах з охорони праці вимог, які необхідно виконати для забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на певних роботах, власник зобов'язаний вжити погоджені з органами державного нагляду заходи, що гарантують безпеку працівників.

У разі виникнення на підприємстві надзвичайних ситуацій і нещасних випадків власник зобов'язаний вжити термінових заходів для допомоги потерпілим, залучити при необхідності професійні рятувальні формування.

Стаття 18. Обов'язок працівника виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці

Працівник зобов'язаний:

виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

додержувати зобов'язань з охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором), правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;

проходити в установленому порядку попередні та періодичні медичні огляди;

співробітничати з власником у справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посильних заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, яка створює загрозу життю чи здоров'ю його або тих, хто його оточує, повідомляти про небезпеку безпосереднього керівника робіт або іншу посадову особу.

Стаття 19. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій

Власник зобов'язаний за свої кошти організувати проведення попереднього (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці, або таких, де потрібний професійний добір, відповідно до порядку, встановленого Міністерством охорони здоров'я України за погодженням з Державним комітетом України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду. Здійснення медичних оглядів покладається на медичні заклади, працівники яких несуть відповідальність згідно з законодавством за невідповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника.

Власник має право притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності або зобов'язаний не допускати його до роботи без збереження заробітної плати.

Власник організовує на прохання працівника проведення позачергового медичного огляду, якщо працівник вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці.

За час проходження періодичного медичного огляду за працівником зберігається місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 20. Навчання з питань охорони праці

Усі працівники при прийнятті на роботу, переведенні на інше робоче місце, а також систематично в процесі роботи проходять на підприємстві інструктаж (навчання) з питань охорони праці та надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні проходити попереднє спеціальне навчання і один раз на рік перевірку знань відповідних нормативних актів з охорони праці. Перелік таких робіт затверджується органами державного нагляду.

Посадові особи згідно із вказаним переліком до початку виконання своїх обов'язків і періодично один раз на три роки проходять в установленому порядку навчання, а також перевірку знань з охорони праці в органах галузевого або регіонального управління охороною праці з участю представників органу державного нагляду та інспекції профспілок.

Допущення до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці, забороняється.

Міністерство освіти України організовує викладання предмету «Охорона праці» в усіх навчальних закладах системи освіти, а також підготовку спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних галузей народного господарства.

Стаття 21. Фінансування охорони праці

Фінансування охорони праці здійснюється власником. Працівник не несе ніяких витрат на заходи з охорони праці.

На підприємствах, в галузях і на державному рівні в установленому порядку створюються фонди охорони праці.

Такі ж фонди можуть створюватися органами місцевого й регіонального самоврядування для потреб регіону.

На підприємстві кошти вказаного фонду використовуються тільки на виконання заходів, що забезпечують доведення умов і безпеки праці до нормативних вимог або підвищення існуючого рівня охорони праці на виробництві.

Кошти галузевих і державного фондів охорони праці витрачаються на здійснення галузевих і національних програм з питань охорони праці, науково-дослідних і проектно - конструкторських робіт, що виконуються в межах цих програм, на утримання органів управління і нагляду за охороною праці, функціонування системи збору інформації про стан умов і безпеки праці, на сприяння становленню і розвитку творчих колективів, науково-технічних центрів, госпрозрахункових експертних груп, малих підприємств та інших організацій, що створюються з метою розв'язання проблем охорони праці.

До регіональних, галузевих і державного фондів охорони праці надсилаються, поряд з іншими надходженнями, кошти, одержані від застосування органами державного нагляду штрафних санкцій до власників згідно із статтею 31 цього Закону, а також кошти від стягнення цими органами штрафу з працівників, винних у порушенні вимог охорони праці.

Витрати на охорону пра-

ці, що передба
жавному і міс
тах, виділяю
рядком.

Стаття 22.
охорони праці
му договорі (
му договорі)

У колектив
(угоді, трудо
сторони пере
безпечення пр
ціальних гар
охорони прац
нижче передб
давством, їхн
також комплен
до досягнен
нормативів бе
праці та ви
довища, підви
чого рівня
запобігання
робничого тр
фесійних зах
рій.

Стаття 23.
ни праці на п

Власник с
приємстві сл
праці, що д
до типового
тверджуваного
комітетом Ук
ду за охоро
гірничому наг

На підприє
чої сфери з
цюючих менш
функції цієї
виконувати
міщення пос
мають відпо
ку.

Служба ох
підпорядкову
редньо керівн
ства і прирів
новних виро
служб.

Спеціаліст
праці мають
керівникам с
розділів під
в'язкові для
писи щодо
них недоліка
від них необ
документацію
питань охоро
магати від
робсти осіб,
навчання, ін
ревірки знан
пуску до ві
або не вико
ви з охорон
ти роботу ви
ниць, машин
устаткування
бів виробниц
рушень, які
грозу життю
працюючих;
никові підпр
ня про прит
повідальност
та інших пр
порушують
праці.

Ліквідація
ни праці д
ше у разі лі
змства.

Стаття 2
вимог охоро
проектуванні
(виготовленні
ції підприєм
засобів вироб

Виробничі
ди, устатку
ні засоби,
цеси, що ве
або експлуа
ні відповіда
актам з охор

Проектува
об'єктів, розр
нологій, засо
засобів коле
дивідуально
цюючих пов
ся з ура
охорони прац

Забороняє
во (реконст
переоснащен
об'єктів, виго
вадження н
і вказаних
передньої е
вірки) проек
ції на відп
тивним акта
Фінансув
може прова
після одерж
результатів

ГОЛОС України

ПРОЕКТ

РАЇНИ

ОНУ ПРАЦІ

ез їхньої зго-
ся.
зір та глухі
ацевлаштову-
ило, на спе-
иємствах, у
бничих діль-
ці вживатися
и з безпеки
овідають спе-
ивостям цієї
иків.

**ОРГАНІЗА-
ПРАЦІ НА**

равління охо-
на підприєм-
и ника
в'язаний ство-
й нешкідливі
в кожному
дрозділі і на
відповідно
тивних актів,
ечити додер-
ацівників, га-
конодавством
ці.
власник:
ювідні служ-
іє посадових
ечують ви-
них питань
затверджує
кції про їх-
ава від-
а ви ання
кцій;
і реалізує
оди для до-
овлених нор-
рони праці,
більш про-
огі досяг-
те й, за-
ї та автома-
цтва, вимоги
редовий до-
праці тощо;
сунення при-
зводять до
дків, профе-
вань, і вико-
ичних захо-
комісіями
їх розсліду-

проведення
досліджень
стації робо-
відповідність
ктам з охо-
по ку і
ановлюються
вживає за
заходів що-
езпечних і
здоров'я ви-
ів;
затверджує
рукції, інші
праці, що ді-
підприємства
ь правила
і поведінки
виробничих
будівельних
бочих міс-
до міжгалу-
нормативних
праці;
стійний кон-
жанням пра-
ехнологічних
поводжен-
механізмами,
а іншими
ицтва, вико-
ів колектив-
дуального за-
ім робіт від-
іог охорони

пропаганду
дів праці та
з працівника-
охорони пра-

питання,
з вимог
інших нор-
з охорони

ті в норма-
охорони пра-
необхідно ви
забезпечення
нешкідливих

умов праці на певних роботах, власник зобов'язаний вжити погоджені з органами державного нагляду заходи, що гарантують безпеку працівників.

У разі виникнення на підприємстві надзвичайних ситуацій і нещасних випадків власник зобов'язаний вжити термінових заходів для допомоги потерпілим, залучити при необхідності професійні рятувальні формування.

Стаття 18. Обов'язок працівника виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці

Працівник зобов'язаний:

виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

додержувати зобов'язань з охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором), правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;

проходити в установленому порядку попередні та періодичні медичні огляди;

співробітничати з власником у справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посильних заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, яка створює загрозу життю чи здоров'ю його або тих, хто його оточує, повідомляти про небезпеку безпосереднього керівника робіт або іншу посадову особу.

Стаття 19. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій

Власник зобов'язаний за свої кошти організувати проведення попереднього (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльнссті) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці, або таких, де потрібний професійний добір, відповідно до порядку, встановленого Міністерством охорони здоров'я України за погодженням з Державним комітетом України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду. Здійснення медичних оглядів покладається на медичні заклади, працівники яких несуть відповідальність згідно з законодавством за невідповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника.

Власник має право притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності або зобов'язаний не допускати його до роботи без збереження заробітної плати.

Власник організовує на прохання працівника проведення позачергового медичного огляду, якщо працівник вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці.

За час проходження періодичного медичного огляду за працівником зберігається місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 20. Навчання з питань охорони праці

Усі працівники при прийнятті на роботу, переведенні на інше робоче місце, а також систематично в процесі роботи проходять на підприємстві інструктаж (навчання) з питань охорони праці та надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні проходити попереднє спеціальне навчання і один раз на рік перевірку знань відповідних нормативних актів з охорони праці. Перелік таких робіт затверджується органами державного нагляду.

Посадові особи згідно із вказаним переліком до початку виконання своїх обов'язків і періодично один раз на три роки проходять в установленому порядку навчання, а також перевірку знань з охорони праці в органах галузевого або регіонального управління охороною праці з участю представників органу державного нагляду та інспекції профспілок.

Допущення до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці, забороняється.

Міністерство освіти України організовує викладання предмету «Охорона праці» в усіх навчальних закладах системи освіти, а також підготовку спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних галузей народного господарства.

Стаття 21. Фінансування охорони праці

Фінансування охорони праці здійснюється власником. Працівник не несе ніяких витрат на заходи з охорони праці.

На підприємствах, в галузях і на державному рівні в установленому порядку створюються фонди охорони праці.

Такі ж фонди можуть створюватися органами місцевого й регіонального самоврядування для потреб регіону.

На підприємстві кошти вказаного фонду використовуються тільки на виконання заходів, що забезпечують доведення умов і безпеки праці до нормативних вимог або підвищення існуючого рівня охорони праці на виробництві.

Кошти галузевих і державного фондів охорони праці витрачаються на здійснення галузевих і національних програм з питань охорони праці, науково-дослідних і проектно - конструкторських робіт, що виконуються в межах цих програм, на утримання органів управління і нагляду за охороною праці, функціонування системи збору інформації про стан умов і безпеки праці, на сприяння становленню і розвитку творчих колективів, науково-технічних центрів, госпрозрахункових експертних груп, малих підприємств та інших організацій, що створюються з метою розв'язання проблем схорони праці.

До регіональних, галузевих і державного фондів охорони праці надсилаються, поряд з іншими надходженнями, кошти, одержані від застосування органами державного нагляду штрафних санкцій до власників згідно із статтею 31 цього Закону, а також кошти від стягнення цими органами штрафу з працівників, винних у порушенні вимог охорони праці.

Витрати на охорону праці, що передбачаються в державному і місцевому бюджетах, виділяються окремим рядком.

Стаття 22. Регулювання охорони праці у колективному договорі (угоді, трудовому договорі)

У колективному договорі (угоді, трудовому договорі) сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижче передбаченого законодавством, їхні обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійних захворювань і аварій.

Стаття 23. Служба охорони праці на підприємстві

Власник створює на підприємстві службу охорони праці, що діє відповідно до типового положення, затверджуваного Державним комітетом України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду.

На підприємстві виробничої сфери з кількістю працюючих менше 50 чоловік функції цієї служби можуть виконувати в порядку суміщення посад особи, які мають відповідну підготовку.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівникові підприємства і прирівнюється до основних виробничо-технічних служб.

Спеціалісти з охорони праці мають право видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці, вимагати відсторонення від робсти осіб, які не пройшли навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують нормативи з охорони праці; зупиняти роботу виробництв, дільниць, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих; надсилати керівникові підприємства подання про притягнення до відповідальності посадових осіб та інших працівників, які порушують вимоги охорони праці.

Ліквідація служби охорони праці допускається лише у разі ліквідації підприємства.

Стаття 24. Додержання вимог охорони праці при проектуванні, будівництві (виготовленні) та експлуатації підприємств, об'єктів і засобів виробництва

Виробничі будівлі, споруди, устаткування, транспортні засоби, технологічні процеси, що вводяться в дію або експлуатуються, повинні відповідати нормативним актам з охорони праці.

Проектування виробничих об'єктів, розробка нових технологій, засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих повинні провадитися з урахуванням вимог охорони праці.

Забороняється будівництво (реконструкція, технічне переоснащення) виробничих об'єктів, виготовлення і впровадження нових технологій і вказаних засобів без попередньої експертизи (перевірки) проектної документації на відповідність нормативним актам з охорони праці. Фінансування цих робіт може провадитися лише після одержання позитивних результатів експертизи.

Введення в експлуатацію нових і реконструйованих об'єктів виробничого та соціально-культурного призначення, виготовлення і передача у виробництво зразків нових машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, впровадження нових технологій без дозволу органів державного нагляду забороняється.

Проектні організації зобов'язані здійснювати авторський нагляд за дотриманням проектних рішень з охорони праці при будівництві та експлуатації запроектованих ними підприємств і об'єктів. Власник зобов'язаний укласти з проектною організацією відповідний договір і виділити кошти на здійснення авторського нагляду.

Машини, механізми, устаткування, транспортні засоби і технологічні процеси, що впроваджуються у виробництво, повинні мати сертифікати безпеки.

Власник, що створив нове підприємство, зобов'язаний одержати від органів державного нагляду за охороною праці дозвіл на початок його роботи.

Порядок проведення експертизи проектів, видачі сертифікатів безпеки, приймання в експлуатацію виробничих об'єктів та видачі дозволу органів державного нагляду на початок роботи підприємства встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Приймання в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів провадиться з участю професійних спілок.

Технологічні процеси, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, придбані за кордоном, допускаються в експлуатацію лише за умови відповідності їх нормативним актам з охорони праці, що діють в Україні.

Забороняється застосування у виробництві шкідливих речовин, на які не розроблені гранично допустимі нормативи (концентрації), відсутні методика, засоби метрологічного контролю і які не пройшли токсикологічну експертизу.

У разі надходження на підприємство нових небезпечних речовин, або наявності такої кількості небезпечних речовин, яка вимагає вжиття додаткових заходів безпеки, власник зобов'язаний завчасно повідомити про це орган державного нагляду, розробити і узгодити з ним заходи щодо захисту здоров'я та життя працівників, населення та охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 25. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань

Власник повинен проводити розслідування та вести облік нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань відповідно до положень, що затверджуються в установленому порядку. Розслідування проводиться за участю профспілкового комітету підприємства, а у випадках, передбачених законодавством, також за участю (під головуванням) представників органів державного нагляду, управління охороною праці та профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку або професійного захворювання власник складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови власника скласти акт про нещасний випадок або професійне захворювання чи незгоди потерпілого або іншої заінтересованої особи із змістом акта питання вирішується у порядку, передбаченому законодавством для розгляду трудових спорів. Органи по розгляду трудових спорів при необхідності одержують відповідний висновок представника органу державного нагляду, органу державного управління охороною праці або органу профспілок.

Стаття 26. Комісія з охорони праці підприємства

На підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше чоловік спільним рішенням власника і трудового колективу створюється комісія з охорони праці на чолі з керівником або заступником керівника підприємства.

Комісія складається з представників власника, профспілок, уповноважених трудового колективу, спеціалістів з безпеки праці, гігієни праці та виробничого середовища, представників інших служб підприємства.

Типове положення про комісію з охорони праці затверджується Державним комітетом України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду.

Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

Стаття 27. Інформація та звітність про стан охорони праці

Власник зобов'язаний інформувати працівників про стан охорони праці, причини аварій, нещасних випадків і професійних захворювань та про заходи, які вжито для їх усунення та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог.

Державні органи управління охороною праці інформують населення України, відповідного регіону, працівників галузі та трудові колективи про реалізацію державної політики з охорони праці, виконання національних, територіальних чи галузевих програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробничого травматизму і професійних захворювань, про виконання їхніх рішень щодо охорони життя і здоров'я працівників.

На державному рівні ведеться єдина державна статистична звітність з питань охорони праці.

Стаття 28. Добровільні громадські об'єднання працівників і спеціалістів з охорони праці

З метою об'єднання зусиль колективів підприємств, учених, спеціалістів з охорони праці та окремих громадян для поліпшення охорони праці, захисту працівників від виробничого травматизму і професійних захворювань можуть створюватися асоціації, товариства, фонди та інші добровільні громадські об'єднання, що діють відповідно до законодавства.

РОЗДІЛ IV. СТИМУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 29. Економічне стимулювання охорони праці

Держава сприяє забезпеченню матеріально-технічними ресурсами обсягу робіт, які фінансуються з фондів охорони праці, шляхом установлення державних замовлень на ці ресурси та іншими засобами.

Кредити для впровадження заходів з охорони праці, виготовлення проектів і придбання засобів безпеки надаються на пільгових умовах.

Розміри і порядок надання зазначених пільг установлюються законодавством.

На засоби індивідуального і колективного захисту, прилади контролю та діагностики небезпечних і шкідливих умов праці, систе-

(Продовження на 14-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

(Продовження. Початок на 12—13-й стор.).

ми протиаварійного захисту, придбані за кордоном, установлюється пільгове мито.

До працівників підприємств можуть застосуватися заохочення за дотримання нормативних актів з охорони праці, активну участь та ініціативу у здійсненні заходів щодо підвищення безпеки та поліпшення умов праці.

Стаття 30. Відшкодування підприємствам і державі збитків, завданих порушенням вимог охорони праці

Крім відшкодування шкоди працівникам (стаття 11 цього Закону), власник повністю відшкодовує збитки іншим підприємствам і державі на загальних підставах у зв'язку з заподіянням шкоди при порушенні вимог охорони праці.

У разі незабезпечення вимог охорони праці власник відраховує кошти на соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань за підвищеними тарифами, що періодично переглядаються залежно від рівня виробничого травматизму і ступеня шкідливості умов праці в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України з участю профспілок.

Власник відшкодовує витрати медичних закладів на лікування і професійну реабілітацію потерпілих від нещасних випадків і професійних захворювань, сплачує витрати на проведення робіт по рятуванню потерпілих під час аварії та ліквідації її наслідків, на ритуальні послуги при похованні загиблих, розслідування і проведення експертизи причин аварії або нещасного випадку, на складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці тощо.

Стаття 31. Застосування штрафних санкцій до власників

За невиконання нормативних актів з охорони праці власник може притягатися органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу з прибутку у розмірі до 300 тисяч карбованців.

Власник також сплачує штраф за кожний нещасний випадок, що стався на виробництві з його вини.

Якщо встановлено факт приховування нещасного випадку, власник оплачує штраф у десятикратному розмірі.

Розмір і порядок сплати штрафів визначаються Кабінетом Міністрів України.

Штрафи надходять до фондів охорони праці, зазначених у статті 21 цього Закону.

Власник має право оскаржити в місячний строк рішення про стягнення штрафу до суду.

Несплата штрафу протягом місяця після остаточного вирішення спору тягне за собою нарахування на суму штрафу пені в розмірі двох процентів за кожний наступний день прострочення.

Стаття 32. Відшкодування шкоди у разі реорганізації чи ліквідації підприємства

У разі реорганізації чи ліквідації підприємства відшкодування шкоди, заподіяної працівникам, іншим підприємствам або державі порушенням вимог охорони праці, аваріями, нещасними випадками на виробництві та професійними захворюваннями провадиться з капіталізованих коштів, створюваних при реорганізації чи ліквідації.

Працівники або члени сімей і утриманці померлих, у яких право на покриття шкоди і сплату компенсацій виникло після ліквідації підприємства, у разі відсутності капіталізованих коштів одержують відповідні платежі з державних фондів соціального забезпечення.

РОЗДІЛ V. МІЖГАЛУЗЕВІ ТА ГАЛУЗЕВІ НОРМАТИВНІ АКТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 33. Документи, що належать до міжгалузевих і галузевих нормативних актів з охорони праці

Міжгалузеві та галузеві нормативні акти з охорони праці — це стандарти, норми, правила, положення, інструкції та інші документи, яким надано чинність правових приписів, обов'язкових для виконання.

Стаття 34. Опрацювання, прийняття та скасування міжгалузевих і галузевих нормативних актів з охорони праці

Опрацювання й прийняття нових, перегляд і скасування чинних міжгалузевих та галузевих нормативних актів з охорони праці проводяться органами державного нагляду за охороною праці за участю інших державних органів, зазначених у статті 37 цього Закону, і професійних спілок у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Міжгалузеві та галузеві нормативні акти з охорони праці переглядаються в міру впровадження досягнень науки і техніки, що сприяють поліпшенню безпеки, гігієни праці і виробничого середовища.

Стаття 35. Припинення чинності міжгалузевих і галузевих нормативних актів з охорони праці

У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці власник зобов'язаний повідомити про це органи державного нагляду. За згодою працівників, яких це стосується, він може звернутися до зазначеного органу з клопотанням про встановлення необхідного строку для виконання програм щодо приведення умов праці на конкретному виробництві чи робочому місці до нормативних вимог.

Орган державного нагляду розглядає мотивування власника, визначає повноту запланованої програми робіт і за наявності підстав може прийняти остаточне рішення про встановлення виключного порядку застосування відповідного нормативу з охорони праці з визначенням строків та умов тимчасового припинення чинності нормативного акта. Власник повідомляє відповідних працівників про рішення органу державного нагляду.

Стаття 36. Поширення міжгалузевих і галузевих нормативних актів з охорони праці на сферу трудового і професійного навчання молоді

Міжгалузеві та галузеві нормативні акти з охорони праці обов'язкові для виконання у відповідних виробничих майстернях, лабораторіях, цехах, на дільницях та в інших місцях трудового і професійного навчання молоді, обладнаних у школах, міжшкільних комбінатах, училищах, вищих і середніх спеціальних навчальних закладах, будинках самодіяльної технічної творчості тощо.

Організація охорони праці на зазначених об'єктах, а також порядок розслідування та обліку нещасних випадків з учнями і студентською молоддю під час трудового та професійного навчання у навчальному закладі визначається Міністерством освіти України за погодженням з відповідним профспілковим органом.

До учнів і студентів, які проходять трудове і професійне навчання (виробничу практику) на підприємстві під керівництвом його персоналу, застосовується законодавство про охорону праці у такому ж порядку, що і до працівників підприємства.

РОЗДІЛ VI. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Стаття 37. Органи державного управління охороною праці

Державне управління охороною праці в Україні здійснюють:

Кабінет Міністрів України;

Державний комітет України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду;

міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади;

місцева державна адміністрація, виконавчі комітети Рад народних депутатів.

Стаття 38. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці

Кабінет Міністрів України:

забезпечує реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

затверджує національну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці і виробничого середовища;

визначає функції міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади по створенню безпечних і нешкідливих умов праці та нагляду за охороною праці;

визначає порядок створення і використання державного, галузевих і регіональних фондів охорони праці.

Стаття 39. Повноваження Державного комітету України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду в галузі створення безпечних і нешкідливих умов праці

Державний комітет України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду:

здійснює комплексне управління охороною праці на державному рівні, реалізує державну політику в цій галузі;

розробляє за участю міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади та профспілок національні програми поліпшення безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і подає їх на затвердження Кабінету Міністрів України; контролює виконання цих програм;

координує роботу міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, місцевої державної адміністрації та об'єднань підприємств у галузі безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

опрацьовує і переглядає спільно з органами праці, статистики і охорони здоров'я систему показників обліку умов і безпеки праці;

бере участь в міжнародному співробітництві з питань охорони праці, вивчає, узагальнює і поширює передовий світовий досвід у цій галузі, організує виконання міжнародних договорів і угод з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

одержує безплатно від міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, місцевої державної адміністрації та підприємств інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань.

Рішення Державного комітету України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду з питань охорони праці, що належать до його компетенції, обов'язкові для виконання всіма міністерствами, іншими центральними органами державної виконавчої влади, місцевою державною адміністрацією та підприємствами.

Стаття 40. Повноваження міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади в галузі охорони праці

Міністерство праці України:

здійснює державну експертизу умов праці з участю установ державного санітарного нагляду;

визначає порядок проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативним актам з охорони праці;

бере участь у розробці міжгалузевих нормативних актів з питань охорони праці.

Інші міністерства та центральні органи державної виконавчої влади:

проводять єдину науково-технічну політику в галузі охорони праці;

розробляють і реалізують комплексні заходи щодо поліпшення безпеки, гігієни праці і виробничого середовища в галузі;

здійснюють методичне керівництво діяльністю підприємств галузі з охорони праці;

укладають з відповідними галузевими профспілками угоди з питань поліпшення умов і безпеки праці;

фінансують опрацювання і перегляд нормативних актів з охорони праці;

організують в установленому порядку навчання і перевірку знань правил і норм охорони праці керівними працівниками і спеціалістами галузі;

здійснюють внутрівідомчий контроль за станом охорони праці.

Для координації, вдосконалення і контролю за роботою з охорони праці в центральному апараті міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади створюються служби охорони праці.

Стаття 41. Повноваження місцевої державної адміністрації та виконкомів Рад народних депутатів у галузі охорони праці

Місцева державна адміністрація і виконком Рад народних депутатів у межах відповідної території:

забезпечують реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

формують за участю профспілок програми заходів з питань безпеки, гігієни праці і виробничого середовища, що мають міжгалузеве значення;

здійснюють контроль за додержанням правил техніки безпеки, виробничої санітарії, екологічних умов на підприємствах;

створюють при необхідності фонди охорони праці.

Стаття 42. Повноваження об'єднань підприємств у галузі охорони праці

Повноваження в галузі охорони праці асоціацій, корпорацій, концернів та інших об'єднань визначаються їх статутами або договорами між підприємствами, які утворили об'єднання. В апараті об'єднань створюються служби охорони праці.

Стаття 43. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з проблем охорони праці, ідентифікації професійних небезпечностей організуються в межах національних програм з цих питань і проводяться Національним науково-дослідним інститутом охорони праці, а також на госпрозрахункових засадах інститутами Академії наук України, іншими науково-дослідними, проектно-конструкторськими установами і навчальними закладами, деякими спеціалістами.

РОЗДІЛ VII. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД І ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Стаття 44. Органи державного нагляду за охороною праці

Державний нагляд за додержанням законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці здійснюють:

Державний комітет України по нагляду за охороною праці та гірничому нагляду;

Державний комітет України з ядерної та радіаційної безпеки;

органи державного пожежного нагляду Управління пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України;

органи та заклади санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.

Вищий нагляд за додержанням законів про охорону праці здійснює Генеральний прокурор України і підпорядковані йому прокурори.

Стаття 45. Основні повноваження й права органів державного нагляду

Органи державного нагляду не залежать від будь-яких господарських органів, громадських об'єднань, політичних формувань, органів державної виконавчої влади, регіонального і місцевого самоврядування та діють відповідно до положень, що затверджуються в установленому порядку.

Органи державного нагляду встановлюють порядок опрацювання і затвердження власниками положень, інструкцій та інших актів з охорони праці, що діють на підприємствах, розробляють типові документи з цих питань.

Посадові особи органів державного нагляду (державні інспектори) мають право притягати до адміністративної відповідальності службових осіб, інженерно-технічних працівників і робітників, винних у порушенні законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці, надсилати власникам, керівникам підприємств подання про невідповідність окремих посадових осіб займаній посаді, передавати в необхідних випадках матеріали органам

(Закінчення на 15-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

(Закінчення. Початок на 12—14-й стор.).

прокуратури для притягнення їх до кримінальної відповідальності.

Власник повинен створити необхідні умови для роботи органів державного нагляду.

Посадові особи органів державного нагляду несуть відповідальність за виконання покладених на них обов'язків згідно із законодавством.

Стаття 46. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють:

трудові колективи через обраних ними уповноважених;

професійні спілки — в особі своїх виборних органів і представників.

Стаття 47. Уповноважені трудових колективів з питань охорони праці

Уповноважені з питань охорони праці мають право безперешкодно перевіряти на підприємстві виконання вимог з охорони праці і вносити обов'язкові для розгляду власником пропозиції про усунення виявлених порушень нормативних актів з безпеки і гігієни праці.

Для виконання цих обов'язків власник за свій рахунок організує навчання і вивільняє уповноваженого з питань охорони праці від роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ним середнього заробітку.

Звільнення з роботи за ініціативою власника, а також притягнення до дисциплінарної відповідальності уповноважених з питань охорони праці не допускаються без попередньої згоди трудового колективу, що їх обрав.

Стаття 48. Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за додержанням законодавства про охорону праці

Професійні спілки здійснюють контроль за додержанням власниками законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належного виробничого побуту для працівників та забезпеченням їх засобами колективного та індивідуального захисту. З цією метою вони можуть створювати штатні інспекції, комісії, обирати громадських інспекторів з охорони праці, які діють відповідно до положень, що затверджуються профспілковими органами.

Професійні спілки в особі своїх виборних органів, інспекцій та представників мають право безперешкодно перевіряти стан умов і безпеки праці на виробництві, виконання відповідних програм і зобов'язань колективних договорів (угод), вносити власникам, державним органам управління подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

РОЗДІЛ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Стаття 49. Відповідальність працівників за порушення вимог охорони праці

За порушення законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду і представників професійних спілок винні працівники притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законодавством.

ВІД РЕДАКЦІЇ: ваші пропозиції до проекту Закону «Про охорону праці» надсилайте за адресою: 252009, КИЇВ-9, вул. Банківська, 6, Комісії Верховної Ради з питань соціальної політики та праці.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) України

Внести до Конституції (Основного Закону) України такі зміни і доповнення:

1. Статтю 19 виключити.
2. Частину першу статті 30 виключити.
3. Статтю 31 викласти в такій редакції:

«В Україні існує єдине громадянство.

Підстави і порядок набуття і втрати українського громадянства визначаються Законом «Про громадянство України».

На підставі двосторонніх міждержавних договорів допускається подвійне громадянство.

Громадяни України за кордоном користуються захистом і заступництвом держави».

4. Частину другу статті 34 виключити.
5. Частину другу статті 35 викласти в такій редакції:

«Іноземні громадяни та особи без громадянства, які перебувають на території України, зобов'язані поважати та додержувати Конституції та законів України».

6. Частину першу статті 37 викласти в такій редакції:

«Громадяни України мають усю повноту соціально-економічних, політичних та особистих прав і свобод, проголошених і гарантованих Конституцією та законами України».

7. У частині другій статті 38 виключити слово «соціалістичною».
8. У статті 45 виключити слова «відповідно до цілей комуністичного будівництва».
9. У статті 48 слово «соціалістичного» замінити на «конституційного».
10. Частину другу статті 57 викласти в такій редакції:

«Громадянин України зобов'язаний додержувати Конституції та законів України».

11. У статті 58 виключити друге речення.
12. Статтю 59 виключити.
13. У статті 60 виключити слова «Радянської», «соціалістичної».
14. У статті 61 слово «СРСР» виключити.
15. У статті 62 слова «Радянської багатонаціональної держави» замінити словом «України».
16. Статтю 70 викласти у такій редакції:

«Територія України є єдиною, неподільною, недоторканою і цілісною. Будь-які зміни території і державних кордонів України без згоди народу України не дозволяються».

17. Частину третю статті 73 виключити.
18. Частину першу статті 74 виключити.
19. Статтю 75 виключити.
20. У частині четвертій статті 90 слова «Союзу РСР та» виключити.
21. Частину другу статті 95 викласти в такій редакції:

«Недоторканість депутатів, а також інші гарантії депутатської діяльності встановлюються законодавством України».

22. Частину третю статті 153 викласти в такій редакції:

«Недоторканість суддів і народних засідателів, а також інші гарантії їх незалежності встановлюються законодавством України».

23. У частині другій статті 159 вилучити слова «Союзу РСР».
24. Статті 167, 168 виключити.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
19 червня 1992 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 149 Конституції (Основного Закону) України

Внести зміни до статті 149 Конституції (Основного Закону) України, виклавши її в такій редакції:

«Стаття 149. Судами України є Верховний Суд України, обласні суди, Київський міський суд, міжрайонні (окружні) суди, районні (міські) народні суди.

Найвищий судовий контроль і нагляд за судовою діяльністю судів республіки здійснюються Верховним Судом України.

Організація і порядок діяльності судів України визначаються законами України».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
17 червня 1992 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 152 Конституції (Основного Закону) України

Внести зміни до статті 152 Конституції (Основного Закону) України, виклавши її в такій редакції:

«Стаття 152. Розгляд цивільних і кримінальних справ у всіх судах здійснюється колегіально чи суддею одноособово. Колегіальність здійснення правосуддя забезпечується шляхом розгляду справ колегією суддів та судом у складі двох суддів і трьох народних засідателів.

Народні засідателі при здійсненні правосуддя користуються всіма правами судді».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
17 червня 1992 року

ПАМ'ЯТАЙМО ТУЮ СЛАВУ

ЗВЕРНЕННЯ

громадськості смт. Батурина до громадян, підприємств і організацій України, української громади за кордоном, підприємців світу

Батурин протягом 55 років був резиденцією українських гетьманів: Д. Многогрішного, І. Самойловича, І. Мазепи, К. Розумовського.

З них найбільший слід в історії нашої держави залишив гетьман І. Мазепа, який протягом 22 років далекоглядно й послідовно через усі перешкоди вів Україну до незалежності, самостійності, обачно обираючи вигідні для України дружні відносини із західноєвропейськими державами.

Його життя, його діяльність, його доля тісно переплелися з життям, діяльністю і долею Батурина, який посідав у ті часи визначне місце як столиця визнаної багатьма європейськими державами України.

У 1708 році 2—4 листопада за наказом Петра І його фельдмаршал Меншиков на чолі російського війська дотла спалив Батурин, а його захисників — п'ятитисячне козацьке військо та 15 тисяч мирних жителів, серед них і дітей, по-звірячому знищив. Подібного варварства не пам'ятає Європа. Пояснювали цю злодійську розправу російського війська тим, що гетьман України І. Мазепа, а разом з ним і батуринці зрадили інтереси Росії. Але це Петро І і його сатрапи порушували угоду України з Росією, скасовуючи права і вольності нашого народу.

Від тих жорстоких днів минуло понад 283 роки. Але й за цей час Батурин уже не міг повністю відродитися.

У XX столітті Батурин був волосним, потім районним центром, нині — це звичайне селище міського типу у складі Бахмацького району Чернігівської області, але з незвичайною історією.

Правда про трагічну долю Батурина, його історію зусиллями російських правителів, союзного уряду, багатьох істориків, письменників, публіцистів спотворювалась протягом майже трьох століть. Як і правда про Івана Мазепу.

Настав час відродити Батурин як славне історичне, козацьке місто, як форпост боротьби України за незалежність.

Сьогодні Батурин має жалюгідні бюджетні кошти, а тому не має можливості відбудувати історичні пам'ятки славного минулого — церкви і монастирі, канцелярію і палац, побудовані коштом І. Мазепи на славній Гончарівці, палацовий комплекс К. Розумовського, встановити пам'ятники І. Мазепі та жертвам 1708 року.

У Батурині відсутній дитсадок, дуже повільно будується лікувально-оздоровчий комплекс для дітей Чернігівщини, що постраждали від аварії на ЧАЕС — все це через відсутність коштів. Приміщення школи, будинку культури не відповідають найскромнішим вимогам.

Підняти все це силами селища, району, області неможливо, а те, що робиться, затягне відродження Батурина на 100—150 років.

Вирішення всіх цих питань потребує значних додаткових капіталовкладень.

Крім державних, залучаються кошти від трудових колективів, організацій, установ, індивідуальні внески громадян.

Звертаємося з проханням до всіх, кому дорога історична правда про наш край, кому дорогі його земля і люди — внести посильний вклад у відродження міста козацької слави — Батурина, розташованого в одному з наймальовничіших куточків України.

Просимо перераховувати кошти на рахунок 000749415 в Бахмацькому Агропромбанку Чернігівської області.

Можливе виділення земельних ділянок в оренду під будівництво туристично-комерційного центру, інших об'єктів на умовах, вигідних для обох сторін, і надання пільг, передбачених українським законодавством для іноземних інвесторів, які вкладуть кошти у відродження Батурина, відбудову його архітектурних пам'яток.

За дорученням громадськості

Голова Батуринської селищної Ради
Олександр ЗГУРСЬКИЙ

Федір КАЛИНЧУК: «НЕ В ЛІКИ ВІРЮ, А В СЛОВО»

На відміну від моїх попередніх співбесідників Сергія Гарницького та Віктора Пахмурного, інтерв'ю з якими було надруковано в «Голосі України» 17 квітня і 30 травня, Федір Калинчук не вважає алкоголізм за хворобу, а свої заняття з тими, хто хоче позбавитися алкогольної залежності,— лікуванням. Метод, за яким він працює, зветься психо-педагогічним і має під собою розробки відомого психотерапевта Г. Шичка. Сам Калинчук за фахом — педагог. Тож перше запитання:

— Федоре Михайловичу, що привело вас, учителя, на шлях боротьби з алкоголізмом?

— Саме те, що я вчитель. Вихований у країні, де править алкоголь, я не міг, як кажуть, «не вживати». Та ось переступив поріг школи не як учень, а як вихователь, а потім і учитель, і став дивитися на себе іншими очима. А тут ще випадок: іду ввечері додому напідпитку — у клубі танці. Дівчата і затягнули мене. А через кілька днів у школі бесіда саме про алкоголь. Мені ставлять запитання — відповідаю, як годиться. Тоді дівчата й закинули... Я розсердився. Поділився з хазяйкою, у якої квартирував, своїм обуренням. А вона мені: «А що ти хотів, щоб вони тобі сказали?» А й справді — що? Так і вирішив відмовитися від алкоголю.

Але ж кругом все залишилося, як було — і я став чужим в усіх компаніях. А варто було слово сказати проти алкоголю — дивилися, як на богохульника у храмі. Згодом я зрозумів: люди справді вірять в алкоголь. І цю віру в них закладено змалку. Скажіть, що має думати дитина, якщо бачить: приходять гості невеселі, а перекинуть чарку-другу — і почалися жарти, пісні. Якщо з екранів телевізорів, з радіоприймачів розповідають їй про розслаблюючі і звеселяючі можливості алкоголю? Коли програму закладено, починається залучення. Якби самогоном, то це, може, когось і відвернуло б, а то отруту подають у гарній упаковці: лікер, шампанське. А найстрашніше — пиво. Стоячи між без- і алкогольними напоями, воно не набуло «поганої репутації». Воно, як чортихання поруч з брутальною лайкою: ніби й не страшне, а призвичаює людину до лайки як такої і перейти до брутальності вже не важко. Так от — звичка до алкоголю грунтується на вірі в нього. Людина не помічає, як стає алкоголіком. І навіть коли стає, не знає цього, бо думає: алкоголік той, хто через запій не виходить на роботу. Насправді ж — і той, хто «вживає» три-чотири рази на місяць. Має звичку, отже, й залежність. Спочатку звичку, потім і потребу (коли шукає причину випити і ображається на всіх, хто без поваги ставиться до такої звички і не задовольняє його потреби), а далі — набуває установку (коли причина вже не потрібна і ставлення навколишніх не має значення).

Про пороки і пророків

— Але ж алкоголь настільки руйнує людину, що вона не може зупинитися... Хіба це не захворювання?

— Відповім так. Якщо на безлюдний острів завезти хворих на туберкульоз і на алкоголізм і залишити без медикаментів, то перші згодом помруть, а другі поздоровшають. То хіба алкоголізм — хвороба? Звичайно, в результаті регулярного вживання алкоголю виникають стани, вивести з яких можуть тільки медики і тільки за допомогою медикаментів. Але це вже наслідки. Я ними не займаюсь. Я працюю з людьми, які звикли до алкоголю і не можуть самотужки вийти з-під його впливу.

— Ви називаєте свої заняття курсами — це так незвично...

— Коли свого часу я вирішив попрощатися з алкоголем, то натрапив на метод Шичка. Це метод, який грунтується на поступовому усвідомленні людиною небажаності для себе вживання алкоголю. Ми ведемо бесіди, пишемо твори, заповнюємо щоденники... Протягом десяти днів, одержуючи невідому раніше інформацію, людина починає переоцінювати алкоголь. Я б порівняв це з тим, коли, тримаючи на долоні компас, людина так змінює своє положення, аби стрілка збіглася з позначками сторін світу.

— Невже за допомогою звичайних бесід можна добитися серйозних результатів там, де не допомагають і медикаменти?

— Таке запитання ставлять мені майже всі, хто приходить на курси. Причому чим вищий інтелект, тим більший опір він чинить. Та минає кілька занять, і люди починають перепрошувати за свою невіру. Я їх зупиняю, бо нема за що перепрошувати: як думає людина, так і повинна говорити. І чим відвертішими ми будемо один з одним, тим краще для справи. Перегорніть щоденники, що їх протягом десяти днів, а по закінченні курсів ще протягом півроку ведуть слухачі. Вони детально аналізують свій стан, свої думки, сумніви, наміри, рішення. Їхнє «я» стає для них об'єктом спостереження, вивчення, а значить, і допомоги. І це та межа, за якою — нове життя. Чого передусім алкоголь позбавляє людину? Самоконтролю. Саморегуляції. Самокритичності. Все це повертається.

— Назавжди чи трапляються рецидиви?

— Трапляються в тих, хто прийшов на курси під тиском обставин, а не за власним переконанням. Якщо ж людина сама для себе вирішила, що алкоголь їй не потрібен, то, як правило, стає і проповідником тверезості.

— Чи не для того, щоб полегшити життя собі ж? Адже ви самі сказали: серед питущих важко жити?

— Щоб і собі полегшити життя, а головне — своїм дітям. Якщо ми самі не побудуємо суспільство тверезих, то хто ж його побудує? Хіба ті, котрі, очолюючи товариства тверезості, дня не обходилися без чарки? Вони скомпрометували рух за тверезість, який міг справді оздоровити наше суспільство. Щоб проповідувати, треба вірити. Я вірю у те, що проповідую, може, тому і люди відкривають мені утаємничене. Я, чоловік, іноді не можу втримати сліз, читаючи ті сповіді...

— Федоре Михайловичу, а чи не можна було б послухати хоч уривки з них?

— Чому ж не можна... Візьмемо хоча б цей твір. «Чорний день твого життя»: «Січень 1988 року. День сонячний. Настрій чудовий. А тут ще знайомий з пропозицією налагодити телевізор, за що обіцяє «сугрів»... «Сугрів» затягнувся. Пам'ятаю, що від знайомого вийшов, коли вже було темно. Далі — провал. Отямився вдома і побачив біля себе лікаря. Виявляється, знайшли мене вночі обмороженого. Та фізичний біль не міг зрівнятися з тим, який відчув, дізнавшись, що сталося з матір'ю, коли побачила мене в такому стані: вона майже осліпла... Кожного разу, коли бачу її, згадую, що я став причиною горя. Я, я, я!» А це з твору «Про тих, кого поруч уже немає»: «Жив у нашому селі чоловік, Тимофій Іванович. Чудовий спеціаліст, сім'янин. Мав жінку і троє дітей. Не можу сказати, що випивав часто, але, напевне, вже перейшов ту межу, яка відділяла від здорового глузду. Одного разу знайшли його неживим у ліжку: застрелився. Через деякий час інший загинув через горілку: замерз. А третій помер просто за столом, коли «обмивали» кабана. Кожного разу на поминках люди говорили красиві слова про те, що неабиякі загинули люди, і — пили. Пили, не розуміючи, що йдуть стежкою, яка привела односельців до могили». І ще — з твору «Сповідь і заповіт»: «Тепер багато говорять про духовний дефіцит як одну з причин усіх наших бід. А як же його не буде, коли посередника, який зв'язує душу з навколишньою дійсністю — наш мозок спіткала катастрофа: він зруйнований алкоголем. По-справжньому пити я почав з 1985 року. Лікувався у наркодиспансері, ЛТП. Результату ніякого. Тепер розумію: справа не в лікарях, які не хотіли мені допомогти, а в тому, що сам я не старався позбутися шкідливої звички. Я втратив свою гідність і зобов'язаний її повернути. За 10 днів, які провів з вами, я переосмислив усе своє життя. Стало страшно. Ніколи, ніколи більше не повернуся до старого!».

— Такій клятві, як не повірити? Але ж людина повертається у звичне русло життя, де щомиті на неї чекає спокуса...

— Я це розумію, і тому багато часу у своїх бесідах приділяю саме проблемам адаптації слухачів у суспільстві. Як і про що говоримо — приходьте, послухайте. Одна бесіда не схожа на другу. Та головне, чого добиваюся,— це впевненості людини в тому, що, позбувшись алкогольної залежності, вона не втрачає, а набуває нових інтересів, навичок, вражень... Найскладніше з друзями. Вони не валяються на дорозі. Та ось що пише один із слухачів: «Хто мені друг, той мене зрозуміє. А якщо ні, то... Вимушений буду визнати, що не мав справжніх друзів». Але сказати — це одне, а пережити — інше. Тому я не перериваю зв'язку із слухачами курсів після випуску, ми ще довго листуємось, і я маю можливість спостерігати за людьми, підтримувати їх.

— Ви сказали «після випуску». Це умовно, чи справді організовуєте якесь свято?

— Організовуємо вечір, який проводимо десь у кафе. Квіти, які приносять слухачі, обов'язково відношу на могилу матері, яка немало зробила для того, щоб я знайшов свою стежку. Вона молилася за мене...

— Скажіть, Федоре Михайловичу, не трапляється вам впадати у відчай: адже життя кладете на те, щоб рятувати людей, а суспільство плодить нових і нових шануальників божества, що зветься алкоголем.

— Відчай — поганий помічник. Я бачу своє завдання в тому, щоб стати на перешкоді суспільству у цій його шкідливій діяльності. Яким чином? Для початку хочу створити щось на зразок підручника для шкіл — як бачите, матеріалів у мене досить. З грошима скрутно. Тож хочу скористатися з нагоди і попросити грошовитих бізнесменів допомогти святій справі. Про всяк випадок даю адресу: Вінниця, товариство «Просвіта», р/р 001700079 МФО 302010 у Віноблдирекції Укрсоцбанку.

— А я додам адресу ваших курсів для тих, кого ваша методика зацікавить. Вінниця, вул. Привокзальна, 36, 2-й поверх. Заняття проводяться з 12 до 21 числа кожного місяця. На прощання ж — бажаю вам успіху як ви кажете, у святій справі. Вона й справді свята...

Марина ДЯТЛОВА,
оглядач «Голосу України» з питань охорони здоров'я.

Вінниця.

ТЕЛЕБАЧЕННЯ

СЕРЕДА
8 липня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої.
9.00 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
10.30 Художній телефільм «Легенда про княгиню Ольгу». 1 серія.
11.35 Закарпатські візерунки.
12.10 УТН.
12.25 Канал «Д».
13.25 Документальний телефільм «Симиренки».
14.10 Чемпіонат України зі стрільби з лука.
16.00 УТН.
16.05 Конкурс юних виконавців.
17.05 Телефільм «Криниця вдовиних сліз». Документальний телефільм «Росток моей радости грешной».
17.50 Концерт ансамблю «Віола». Донецької філармонії.
19.00 УТН.
19.10 Документальний телефільм «Справа честі».
19.30 Вечори молодих талантів «У Максима».
20.10 Актуальне інтерв'ю.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 «ДНІПРО».
21.35 Ай Пі Київ інформує.
21.40 Привіт, Маріє! I відбірковий тур Міжнародного фестивалю популярної музики.
22.15 Художній фільм «Легенда про княгиню Ольгу». 2 серія.
23.20 УТН.
23.35 Нон-стоп рандеву.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 Ранок.
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть»
9.50 Мультфільм.
10.05 Брейн-ринг.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
13.10 Телемікст.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.20 Сьогодні і тоді.
14.50 «Три роки». Художній телефільм. 2 серія.
16.05 «Нові імена». Грають Г. Горюнов та Російський симфонічний оркестр.
16.10 Художній фільм «Ганна» 5 серія.
17.00 Новини.
17.30 Студія «Політика» показує...
18.00 «Багаті теж плачуть».
18.45 Ноктюрн на флейті водостічних труб». Авторська програма Е. Рязанова.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «Зима в раю». Художній телефільм. 2 серія.
22.15 Чорний ящик.
23.00 Новини.
23.25 Кохання з першого погляду. День другий.
0.00 Витоки аргентінського танго.
0.35 «Три роки». Художній телефільм. 2 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.30 Час ділових людей.
8.00 Повернення до чистих криниць.
8.30 Фольклор.
9.15 Театральний роз'їзд.
10.25 Документальна панорама.
11.25 Ура, канікули. «У моїй смерті прошу звинувачувати Клаву К.». Художній телефільм.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там-новини.
15.15 Дозвілля.
15.30 Прощавай, зброє.
16.00 ТрансРосефір.
16.45 Тінко.
17.00 Християнська програма «Надія сьогодні».
17.45 Версія.
18.00 Опозиція.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Київська панорама.
19.40 Концерт з творів М. Лисенка.
21.20 Художній фільм «Пропала грамота».
22.35 Музичний фільм «Жити — це співати».

4 (ОСВІТНЯ) ПРОГРАМА

08.00 Новини.
08.20 Дитяча година (з уроком німецької мови).
09.20 Відкритий світ.
10.05 Німецька мова. 1 рік.
10.35 Німецька мова. 2 рік.
11.05 Відродження-92.
12.05 Наш сад.
12.35 Зураб Соткілава представляє... Молоді зірки оперної сцени. Частина 1.
13.15 Дозвілля. Домашній клуб.
13.30—16.00 Студія телепрограм «Тет-а-тет».
13.30 Мультфільми.
14.05 Художній фільм «Перехрестя». Пригоди виконавців блюзів.
15.45 Відеомузика.
16.00 Дитяча година (з уроком німецької мови).
17.00 Німецька мова. 1 рік.
17.30 Німецька мова. 2 рік.
18.00 Дозвілля. Домашній клуб.
18.15 Наш сад.
18.45 Великий малий бізнес.
19.15 Відкритий світ.
20.00 Зураб Соткілава представляє...
20.40 Студія телепрограм «Тет-а-тет».
20.40 Мультфільми.
21.10 Художній фільм «Дні радіо». Лірична комедія режисера Вуді Алена.

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61, 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-44.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 437.758.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Зам. С311126.

1 2 3 4 5 6 7 8 9